

รายงานประจำปี
2557

สารบัญ

รายงานประจำปี 2557

สถาบันเพื่อการยุติธรรมแห่งประเทศไทย (องค์การมหาชน)

ISBN 978-616-92398-0-2

พิมพ์ครั้งที่ 1 ปี 2558

พิมพ์ที่ บริษัท ปิยะวัฒนาการพิมพ์ (1992) จำกัด

ออกแบบ อ้อม ณ ลำพูน

จัดพิมพ์โดย สถาบันเพื่อการยุติธรรมแห่งประเทศไทย (องค์การมหาชน)

ความเป็นมา

- ▲ เกี่ยวกับสถาบันฯ 9
- ▲ วิสัยทัศน์ / พันธกิจ / ยุทธศาสตร์ / แผนงานหลัก 10

ผลงานหลัก

การสนับสนุนส่งเสริมหลักนิติธรรม

- ▲ ความสำคัญและปัญหาของหลักนิติธรรมในสังคมไทย 15
- ▲ การเสวนาระดับนานาชาติด้วยหลักนิติธรรม "The Bangkok Dialogue on the Rule of Law" 17
- ▲ กิจกรรมคู่ขนานในระหว่างการประชุมคณะทำงานว่าด้วยเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน สมัยที่ 8 18
- ▲ โครงการสนับสนุนเครือข่ายและกระบวนการภาคประชาสังคมเพื่อการปฏิรูประบบยุติธรรมที่ยั่งยืน 19
- ▲ การสัมมนาเยาวชนนิติธรรม 20

กระบวนการยุติธรรมทางอาญา

- ▲ ข้อกำหนดกรุงเทพ : การส่งเสริมการปฏิบัติตามมาตรฐานและบรรทัดฐานในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา 22
- ▲ กลุ่มเปราะบาง : ผู้หญิงและเด็ก
 - ▲ การต่อต้านความรุนแรงต่อผู้หญิง 30
 - ▲ การต่อต้านความรุนแรงต่อเด็ก 34
- ▲ การคุ้มครองผู้เสียหาย 38
- ▲ การเตรียมการจัดการประชุมสหประชาชาติว่าด้วยการป้องกันอาชญากรรมและความยุติธรรมทางอาญา สมัยที่ 13 41

โครงสร้างการบริหารงาน

- ▲ โครงสร้างสถาบันฯ 44
- ▲ คณะกรรมการบริหารและผู้บริหารสถาบันฯ 45

รายงานทางการเงิน

- ▲ รายงานการเงินประจำปีงบประมาณ 2557 50
- ▲ รายงานการเข้าประชุมของคณะกรรมการบริหารสถาบันฯ 54

สารจากประธาน

นายตระกูล วินิจฉัยภาค

ประธานกรรมการบริหารสถาบันเพื่อการยุติธรรมแห่งประเทศไทย

“งานของเราเป็นเหมือนสะพานเชื่อม
ที่สนับสนุนการนำแนวความคิดระดับสากล
ไปสู่การปฏิบัติเพื่อประสิทธิภาพ
ของการอำนวยความสะดวกในทุกละดับ”

ก้าว 3 ปีที่ 3 สถาบันเพื่อการยุติธรรมแห่งประเทศไทย หรือ TIJ มุ่งมั่นที่จะเป็นศูนย์กลางแห่งความเป็นเลิศด้านการวิจัย และพัฒนากระบวนการยุติธรรม ที่มีภาคีความร่วมมือทั้งในประเทศ ในภูมิภาค และระดับระหว่างประเทศ

งานของเราเป็นเหมือนสะพานเชื่อมที่สนับสนุนการนำแนวความคิดระดับสากลไปสู่การปฏิบัติ เพื่อประสิทธิภาพของการอำนวยความสะดวกในทุกละดับ เราปฏิบัติงานใกล้ชิดกับองค์กรของสหประชาชาติรวมทั้งเครือข่ายสถาบันสมทบฯ ที่เกี่ยวข้องในด้านความยุติธรรมทางอาญาและการพัฒนา โดยเน้นหนักที่การปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดและกลุ่มผู้เปราะบางในสังคม อันสอดคล้องกับจุดเริ่มต้นของสถาบันฯ ซึ่งตั้งขึ้นเพื่อเป็นหน่วยงานที่จะอนุวัติข้อกำหนดสหประชาชาติว่าด้วยการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังหญิงและมาตรการที่มีโทษการคุมขังสำหรับผู้กระทำผิดหญิงหรือ Bangkok Rules อันเป็นการสานต่อความสำเร็จสำคัญของประเทศไทย ภายใต้การนำของพระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา

ในปีงบประมาณ 2557 ภารกิจสำคัญหนึ่งในงานหลายด้านของเราคือการเสริมสร้างหลักนิติธรรมด้วยความเชื่อที่ว่า จะช่วยสร้างความสงบสุขเรียบร้อยและปลอดภัยในสังคม ซึ่งเป็นสภาพแวดล้อมที่จำเป็นต่อการพัฒนาที่ต่อเนื่องยั่งยืนในทุกมิติ สถาบันฯ ได้จัดการประชุมเสวนาระดับนานาชาติในหัวข้อดังกล่าว ซึ่งผู้เชี่ยวชาญและผู้มีระดับสูงจากหลายประเทศได้เข้าร่วม เพื่อเน้นย้ำความสำคัญของการรวมเอาหลักนิติธรรมและงานด้านความยุติธรรมไว้

เป็นส่วนหนึ่งในวาระการพัฒนาของสหประชาชาติ ภายหลัง ค.ศ. 2015 และเป็นโอกาสแนะนำสถาบันฯ ให้เป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวาง

ในฐานะประธานคณะกรรมการบริหารสถาบันฯ ผมรู้สึกสำนึกในพระกรุณาธิคุณของพระเจ้าหลานเธอพระองค์เจ้า พัชรกิติยาภา ที่ได้ประทานแนวพระดำริและนโยบายในเรื่องต่างๆ รวมทั้งทรงมีบทบาทในงานกิจกรรมสำคัญๆ ของสถาบันฯ อย่างสม่ำเสมอ ทั้งยังต้องขอขอบคุณหน่วยงานต่างๆ รวมถึงทุกท่านที่มีส่วนสนับสนุนงานของเรา กระผมรู้สึกภาคภูมิใจอย่างยิ่งที่ได้ร่วมเป็นทีมบริหารสถาบันใหม่ที่เข้มแข็ง ซึ่งจะเติบโตขึ้นเป็นหลักสำคัญหนึ่งในการพัฒนางานกระบวนการยุติธรรมทางอาญาของประเทศไทย และภูมิภาคนี้ต่อไป

(นายตระกูล วินิจฉัยภาค)
ประธานกรรมการ
สถาบันเพื่อการยุติธรรมแห่งประเทศไทย

สารจากผู้อำนวยการ

นายอดิศักดิ์ ภาณุพงศ์

ผู้อำนวยการสถาบันเพื่อการยุติธรรมแห่งประเทศไทย

สถาบัน เพื่อการยุติธรรมแห่งประเทศไทย หรือ TIJ เป็นองค์การมหาชน ที่เกิดขึ้นตามพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งสถาบันฯ เมื่อวันที่ 13 มิถุนายน 2554 มีวัตถุประสงค์ที่สำคัญคือการส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการอนุวัติข้อกำหนดสหประชาชาติว่าด้วยการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังหญิงและมาตรการที่มีโทษการคุมขังสำหรับผู้กระทำผิดหญิง หรือ Bangkok Rules รวมถึงส่งเสริมมาตรฐานข้อกำหนดสหประชาชาติอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง และศึกษาวิจัยทางองค์ความรู้ในนโยบายเพื่อการพัฒนาระบบกระบวนการยุติธรรมทางอาญาทั้งในประเทศและภูมิภาค

เพื่อมุ่งสู่เป้าหมายคือการเป็นศูนย์กลางแห่งความเป็นเลิศทางวิชาการระดับนานาชาติ ในปีนี้ สถาบันฯ ได้ผลักดันงานที่มีความสำคัญหลายด้าน ประกอบด้วย การส่งเสริมหลักนิติธรรมและผลักดันให้เป็นส่วนหนึ่งของวาระการพัฒนาภายหลังปี ค.ศ. 2015 โดยเราได้จัดประชุมเสวนาระดับนานาชาติ The Bangkok Dialogue on the Rule of Law: Investing in the Rule of Law, Justice and Security for the Post-2015 Development Agenda ทั้งยังได้เริ่มโครงการส่งเสริมหลักนิติธรรมภายในประเทศ เพื่อพัฒนาจิตสำนึกการรักความยุติธรรมในสังคม ส่งเสริมความร่วมมือทุกฝ่ายเพื่อสร้างประสิทธิภาพและความเชื่อมั่นในระบบงานกระบวนการยุติธรรมไทย

การส่งเสริมสิทธิและขจัดความรุนแรงในกลุ่มเด็กและผู้หญิงเป็นงานอีกด้านที่เราให้ความสำคัญ โดยการดำเนินงานนั้นได้พยายามมองรอบด้านให้ครอบคลุมทั้งผู้หญิงและเด็กทั่วไปในสังคมและผู้หญิงและเด็กที่จำเป็นต้องเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมในสถานะต่างๆ ซึ่งอาจประสบปัญหากระบวนการปฏิบัติที่ไม่เอื้อต่อกลุ่มเปราะบาง เราได้มีส่วนร่วมในการผลักดัน UN Model Strategies and Practical Measures on the

Elimination of Violence against Children in the Field of Crime Prevention and Criminal Justice System ซึ่งเชื่อได้ว่าจะเป็นเครื่องมือสำคัญที่นานาชาติจะนำไปเป็นแนวทางการพัฒนาระบบกระบวนการยุติธรรมให้ตอบสนองต่อเหตุความรุนแรงต่อเด็กได้ดียิ่งขึ้น

สำหรับงานหลักเกี่ยวกับการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิด เราได้ดำเนินงานหลายอย่างเพื่อเตรียมความพร้อมอย่างต่อเนื่องในปีหน้า เรามีแผนที่จะเริ่มการศึกษาวิจัยในหลายประเด็นประกอบด้วย การเก็บข้อมูลผู้ต้องขังหญิงทั้งในประเทศไทยและประเทศฟิลิปปินส์ การศึกษาเปรียบเทียบอัตราโทษระหว่างผู้กระทำผิดหญิงและชาย รวมถึงการศึกษาเปรียบเทียบแนวทางการบำบัดผู้กระทำผิดที่ติดยาเสพติดในประเทศไทยและประเทศเพื่อนบ้าน

นอกจากนี้ เรายังมีแผนจะพัฒนาความร่วมมือกับหน่วยงานต่างประเทศที่มีความเชี่ยวชาญด้านมาตรการลงโทษที่ไม่ใช่การคุมขัง เพื่อส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพในด้านดังกล่าวแก่กระบวนการยุติธรรมไทยและประเทศในภูมิภาค

จะเห็นได้ว่า สถาบันฯ เน้นการทำงานกับเครือข่ายทั้งภายในและต่างประเทศ บนปณิธานที่จะพัฒนาศักยภาพให้ได้มาตรฐาน เป็นที่ยอมรับในระดับสากล นอกจากนี้เพื่อบรรลุเป้าหมายในการเป็นศูนย์กลางแห่งความเป็นเลิศด้านวิชาการกระบวนการยุติธรรมทางอาญาในภูมิภาคอาเซียน ยังเป็นการวางรากฐานสำหรับการสมัครเข้าเป็นสมาชิกเครือข่ายสถาบันสมทบแห่งสหประชาชาติ (Programme Network Institutes - PNIs) ในอนาคตอันใกล้อีกด้วย

ผมรู้สึกสำนึกในพระกรุณาธิคุณของพระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา เป็นอย่างยิ่ง ด้วยพระบารมีที่ทรงเป็นองค์ประธานคณะกรรมการที่ปรึกษาพิเศษของสถาบันฯ ทำให้เราได้ปฏิบัติงานที่มีความสำคัญต่างๆ และขอขอบพระคุณคณะกรรมการบริหารสถาบันฯ รวมถึงท่านผู้บริหารหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนที่เป็นภาคีของเราทั้งภายในและต่างประเทศ ที่ให้ความเชื่อมั่นและสนับสนุน ในการดำเนินงานทุกด้านด้วยดีตลอดมา และท้ายที่สุดนี้ขอขอบคุณคณะผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ทุกคนที่ได้ทุ่มเทร่วมกันจนทำให้สถาบันเล็กๆ ของเราสามารถปฏิบัติงานจนบรรลุผลสำเร็จได้เกินความคาดหมาย

(นายอดิศักดิ์ ภาณุพงศ์)
ผู้อำนวยการสถาบันเพื่อการยุติธรรมแห่งประเทศไทย

ความเป็นมา About TIJ

เกี่ยวกับสถาบันฯ

สถาบันเพื่อการยุติธรรมแห่งประเทศไทย (องค์การมหาชน) หรือ Thailand Institute of Justice (TIJ) จัดตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 13 มิถุนายน 2554 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมความเป็นเลิศ ด้านการวิจัย และการพัฒนากระบวนการยุติธรรม ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประเทศไทยในกรอบความร่วมมือกับสหประชาชาติ ว่าด้วยการป้องกันอาชญากรรมและความยุติธรรมทางอาญา เชื่อมโยง แนวคิดตามหลักสากลสู่การปฏิบัติในระดับประเทศ และในภูมิภาค อาเซียน

ภารกิจสำคัญของสถาบันฯ ประการหนึ่งคือ การส่งเสริมให้เกิด การอนุวัติ “ข้อกำหนดกรุงเทพ” หรือ ข้อกำหนดสหประชาชาติ ว่าด้วยการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังหญิง และมาตรการที่ไม่ใช่การคุมขัง สำหรับผู้กระทำความผิดหญิง (UN Bangkok Rules) รวมถึงส่งเสริม มาตรฐานสหประชาชาติอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะด้านเด็กและ ผู้หญิงในกระบวนการยุติธรรม อีกทั้ง ยังทำหน้าที่ขับเคลื่อนประเด็น สำคัญต่างๆ ในเวทีระหว่างประเทศ เช่น หลักนิติธรรม การพัฒนา สิทธิมนุษยชน สันติภาพ และความมั่นคง

สถาบันฯ ถือเป็นองค์การมหาชนที่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณ จากรัฐบาล แต่ปฏิบัติงานขึ้นตรงกับคณะกรรมการบริหารสถาบันฯ ซึ่งประกอบไปด้วยผู้เชี่ยวชาญในหลายแขนง และผู้บริหารองค์กรต่างๆ ในกระบวนการยุติธรรม ซึ่งทำหน้าที่กำกับดูแล และกำหนดนโยบาย กรอบยุทธศาสตร์ แผนงานของสถาบันฯ และมีพระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา ทรงเป็นประธานกรรมการที่ปรึกษาพิเศษ

วิสัยทัศน์

สถาบันเพื่อการยุติธรรมแห่งประเทศไทย
เป็นองค์กรวิชาการที่ได้รับการยอมรับ
ในระดับนานาชาติ ด้านการส่งเสริมการปฏิบัติ
ตามหลักนิติธรรมและพัฒนาระบบการยุติธรรมทางอาญา

พันธกิจ

- ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการอนุมัติข้อกำหนดสหประชาชาติว่าด้วยการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังหญิงและมาตรการที่มีใช้การคุมขัง หรือข้อกำหนดกรุงเทพ รวมถึงมาตรฐานสหประชาชาติอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง
- เสริมสร้างศักยภาพของบุคลากรและหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมทั้งในและต่างประเทศ โดยเน้นการปฏิบัติตามหลักนิติธรรม สอดรับกับมาตรฐานสากล รวมถึงให้ความรู้และโอกาสแก่ประชาชน ผู้มีส่วนได้เสีย
- สร้างเครือข่ายความร่วมมือกับสถาบันสมทบแห่งสหประชาชาติ (Programme Network Institute - PNIs) รวมถึงองค์กรภาครัฐและภาคประชาสังคมทั้งในและต่างประเทศ โดยเฉพาะความร่วมมือในกรอบอาเซียน
- ศึกษา วิจัย รวบรวม และเผยแพร่องค์ความรู้ ที่เกี่ยวกับหลักนิติธรรม มาตรฐานและบรรทัดฐานของ สหประชาชาติด้านการป้องกันอาชญากรรม และความยุติธรรมทางอาญา เพื่อสนับสนุนการพัฒนาระบบการยุติธรรมทั้งในและต่างประเทศ

แผนยุทธศาสตร์

ยุทธศาสตร์ที่ 1 เผยแพร่และส่งเสริมการนำมาตรฐานและบรรทัดฐานของสหประชาชาติด้านการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิด โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ข้อกำหนดกรุงเทพ ไปสู่การปฏิบัติ

ยุทธศาสตร์ที่ 2 ศึกษา วิจัย รวบรวมและพัฒนาองค์ความรู้ รวมถึงข้อมูลสถิติด้านหลักนิติธรรม การป้องกันอาชญากรรม และกระบวนการยุติธรรมทางอาญา

ยุทธศาสตร์ที่ 3 เผยแพร่และส่งเสริมการปฏิบัติตามหลักนิติธรรม และมาตรฐานสากลต่างๆ ในด้านการป้องกันอาชญากรรมและความยุติธรรมทางอาญาสู่การปฏิบัติ

ยุทธศาสตร์ที่ 4 พัฒนาระบบบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพตามหลักธรรมาภิบาล และสร้างเครือข่ายความร่วมมือทั้งในระดับชาติและระดับสากล

แผนงานหลัก

งานด้านผู้หญิงและเด็กในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา
สถาบันฯ ส่งเสริมการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนโดยเน้นกลุ่มประชากรที่มีความเปราะบาง โดยเฉพาะเด็กและผู้หญิงที่เข้าสู่กระบวนการยุติธรรมทางอาญา โดยเน้นการส่งเสริมการอนุมัติข้อกำหนดกรุงเทพ และการจัดความรุนแรงต่อเด็กและผู้หญิงในกระบวนการยุติธรรม

งานพัฒนาข้อมูลวิชาการเพื่อการกำหนดนโยบาย
สถาบันฯ เป็นตัวกลางในการนำหลักการ มาตรฐานและบรรทัดฐานสากลมาสู่การปฏิบัติ จึงมุ่งสนับสนุนให้การกำหนดนโยบายด้านการป้องกันอาชญากรรมและความยุติธรรมทางอาญา ทั้งในระดับประเทศ และภูมิภาค ตั้งอยู่บนพื้นฐานของข้อมูลหลักฐานทางวิชาการและสถิติที่มีคุณภาพ

“หลักนิติธรรม” ฤกษ์แจ่มใสการพัฒนาที่ยั่งยืน

สถาบันฯ ตระหนักว่าหลักนิติธรรม กระบวนการยุติธรรมทางอาญาที่มีประสิทธิภาพและความเชื่อมั่นของประชาชน เป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกันที่สำคัญต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนในภาพรวม จึงดำเนินงานเพื่อเสริมสร้างหลักนิติธรรมในสังคม ผ่านการพัฒนาศักยภาพและการเผยแพร่ความรู้และการปลูกฝังวัฒนธรรมการเคารพกฎกติกาของสังคมผ่านการมีส่วนร่วมของประชาชนและกลุ่มเยาวชน

ผลงานหลัก
Highlights

MAINSTREAMING THE RULE OF LAW

การสนับสนุนส่งเสริมหลักนิติธรรม

ความสำคัญและปัญหาของหลักนิติธรรมในสังคมไทย

ที่ผ่านมา สังคมไทยมักกล่าวอ้างถึงหลักนิติธรรมในระดับนามธรรมเท่านั้น โดยถูกนำมาใช้เพื่ออุดหนุนหรือบ่งชี้ว่านโยบาย การกระทำ และคำวินิจฉัยของที่เกี่ยวข้องกับระบบยุติธรรมของไทย มีความถูกต้องชอบธรรม เพื่อช่วยค้ำจุนความศักดิ์สิทธิ์ของสิ่งที่ผู้มีอำนาจต้องการให้ผู้คนเชื่อถือและศรัทธา แต่ในปัจจุบัน สังคมโลกให้ความสำคัญกับหลักนิติธรรมในมิติครอบคลุมถึงประเด็นด้านการพัฒนาประเทศ ไม่ว่าจะเป็นเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง การปกครอง มิใช่เพียงข้ออ้างหรือคำพูดเชิงนามธรรมอีกต่อไป ทั้งนี้ เนื่องจากเป็นที่ปรากฏในประเทศที่พัฒนาแล้วว่า ประเทศเหล่านั้นล้วนได้มีการปลูกฝังแนวคิดการปฏิบัติตามหลักนิติธรรม การมีกติกาและกลไกจำกัดอำนาจรัฐให้อยู่ภายใต้ระบบของการตรวจสอบและถ่วงดุล การบริหารรัฐกิจที่มีความโปร่งใสและไม่มีการทุจริตประพฤติมิชอบ และการใช้อำนาจรัฐที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของการเคารพสิทธิมนุษยชน จะทำให้ประชาชนเชื่อถือและมั่นใจในความเท่าเทียมกันภายใต้กฎหมาย หลังจากที่ สถาบันฯ ประสบความสำเร็จในการเป็นสะพานเชื่อมโยงไทยไปสู่บรรทัดฐานและมาตรฐานสากลในเรื่องที่เกี่ยวกับความยุติธรรมในเวทีสหประชาชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านกระบวนการยุติธรรมและการปฏิบัติต่อกลุ่มเปราะบางในสังคม จึงได้เล็งเห็นความจำเป็นที่จะต้องเริ่มปลูกฝังหลักนิติธรรมให้เกิดและเติบโตขึ้นอย่างแท้จริงในสังคมไทย ภายใต้แนวคิดที่จะทำให้เรื่องของหลักนิติธรรมเป็นกระแสหลักในการพัฒนาทุกมิติ (Mainstreaming the Rule of Law)

“Crime hinders sustainable development, but development can help reduce crime. Rule of law and sustainable socio-economic development are thus two forces that work together for the betterment of a society.”

พระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา

ในระดับระหว่างประเทศ ตั้งแต่สหประชาชาติได้กำหนดเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษ ในปี ค.ศ. 2000 (พ.ศ. 2543) นานาประเทศได้ให้ความสำคัญต่อวาระการพัฒนา โดยมุ่งเน้นตัวชี้วัดทางเศรษฐกิจสังคมและสุขภาพอนามัย โดยเป้าหมายดังกล่าว จะถึงกำหนดสิ้นสุดลงในปีนี้ จึงได้เริ่มมีกระบวนการหารือเพื่อกำหนดวาระการพัฒนาภายหลังปี ค.ศ. 2015 (Post-2015 Development Agenda) โดยเริ่มจาก Rio+20 ในปี พ.ศ. 2555 ผู้นำประเทศสมาชิกสหประชาชาติได้เห็นชอบให้เป้าหมายของการพัฒนามุ่งเน้นที่การพัฒนาที่ยั่งยืนเป็นสำคัญ

การพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development) จะสามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น จำเป็นต้องมีพื้นฐานสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเติบโตอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งพื้นฐานเชิงสังคมที่ยึดถือหลักนิติธรรม และมีระบบยุติธรรมที่อำนวยความสะดวกได้อย่างเสมอภาค ดังนั้น จึงเห็นได้ว่าการพัฒนาที่ยั่งยืนมีความเชื่อมโยงกับความสงบสุข ปลอดภัยในสังคมอย่างไม่สามารถแยกออกจากกันได้ หลายๆ ประเทศจึงเห็นพ้องที่จะส่งเสริมและผลักดันหลักนิติธรรมและงานด้านความยุติธรรมเป็นส่วนหนึ่งของเป้าหมายการพัฒนา

สำหรับประเทศไทย การผลักดันหลักนิติธรรมในสังคม ถือเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาประเทศโดยรวมทั้งในสังคมและเศรษฐกิจ เพราะหลักนิติธรรมจะช่วยสร้างสังคมที่มีกติกาและบังคับใช้กฎหมายอย่างเท่าเทียม อันจะก่อให้เกิดเสถียรภาพและความมั่นคงในระยะยาว

1. การเสวนาระดับนานาชาติว่าด้วยหลักนิติธรรม : Bangkok Dialogue on the Rule of Law

พระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา ทรงตระหนักถึงความสำคัญของการส่งเสริมการนำหลักนิติธรรมมาสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมสถาบันฯ จึงน้อมรับพระดำริและร่วมกับสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี และกระทรวงต่างประเทศ จัดเสวนาระดับนานาชาติ “The Bangkok Dialogue on the Rule of Law: Investing in the Rule of Law, Justice and Security for the Post-2015 Development Agenda” ขึ้นเมื่อวันที่ 15 พฤศจิกายน 2556 ณ โรงแรมสยาม เคมปินสกี กรุงเทพฯ ซึ่งการเสวนาดังกล่าว มีความสำคัญในฐานะที่ประเทศไทยเป็นเจ้าภาพการจัดเวทีระดับนานาชาติที่มีผู้นำและผู้เชี่ยวชาญระดับโลกจากประเทศต่างๆ ร่วมเสวนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและองค์ความรู้เกี่ยวกับความสำคัญ

งานดังกล่าวมีผู้เข้าร่วมประมาณ 200 คน ประกอบด้วยผู้แทนจากภาครัฐ ภาคเอกชน องค์การระหว่างประเทศ คณะทูตานุทูต ตลอดจน ภาคประชาสังคม ในสาขาต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งผู้ทรงคุณวุฒิชาวไทย

การเสวนาในครั้งนี้ ถือเป็นการแสดงจุดยืนของรัฐบาลไทยในการส่งเสริมหลักนิติธรรม เพื่อก่อให้เกิดกระบวนการยุติธรรมที่มีประสิทธิภาพ เที่ยงธรรม และเป็นกลาง อันจะนำมาซึ่งการพัฒนาในด้านต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางเศรษฐกิจและสังคม ด้วยตระหนักว่าหลักนิติธรรมเป็นปัจจัยสำคัญต่อการเสริมสร้างการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมที่ยั่งยืนในทุกมิติ ส่งเสริมสิทธิมนุษยชน สร้างสันติภาพ และความมั่นคงระหว่างประเทศ

2. กิจกรรมคู่ขนานในระหว่างการประชุมคณะทำงานว่าด้วยเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน สมัยที่ 8

สถาบันฯ ได้จัดกิจกรรมคู่ขนานในระหว่างการประชุมคณะทำงานว่าด้วยเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน สมัยที่ 8 (The 8th Session of the Open Working Group on Sustainable Development Goals) เมื่อวันที่ 4 กุมภาพันธ์ 2557 ณ สำนักงานสหประชาชาติ นครนิวยอร์ก โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อรณรงค์ให้นานาชาติตระหนักถึงความสำคัญของหลักนิติธรรมต่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ด้วยการผลักดันให้เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนใน ค.ศ. 2015 บรรลุเป้าหมายและตัวชี้วัดหลักนิติธรรมไว้เป็นการเฉพาะด้วย นอกจากนี้ ยังได้ใช้โอกาสนี้ในการนำเสนอสาระสำคัญ รวมถึงข้อเสนอแนะที่ได้จากการเสวนาระดับนานาชาติว่าด้วยหลักนิติธรรม (Bangkok Dialogue on the Rule of Law) และเปิดตัวรายงานฉบับย่อของการเสวนาดังกล่าวเป็นครั้งแรกด้วย

การจัดกิจกรรมนี้ มีผู้แทนจากประเทศสมาชิกและองค์กรภาคประชาสังคมกว่า 50 คน ให้ความสนใจเข้าร่วมแลกเปลี่ยนทรรศนะเกี่ยวกับแนวทางในการผลักดันประเด็นเรื่องหลักนิติธรรมกับการพัฒนาที่ยั่งยืนในแง่มุมต่างๆ โดยที่ประชุมล้วนเห็นพ้องถึงความสำคัญของการส่งเสริมให้หลักนิติธรรมเป็นสิ่งที่จับต้องได้และมีผลในทางปฏิบัติ มากกว่าเป็นเพียงหลักการที่ถูกอ้างอิงในระดับนามธรรมเท่านั้น

ทั้งนี้ แม้ว่าในเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของสหประชาชาติภายหลัง ค.ศ. 2015 จะยังมีได้กำหนดและระบุถึงตัวชี้วัดด้านหลักนิติธรรมไว้เฉพาะเจาะจงตามที่มุ่งหวัง แต่สถาบันฯ จะยังคงมุ่งมั่นดำเนินโครงการและกิจกรรมเพื่อนำไปสู่การสร้างดัชนีชี้วัดด้านหลักนิติธรรมและกระบวนการยุติธรรม เพื่อให้เป็นเครื่องมือของประชาชนในการติดตามประเมินภาวะและคุณภาพเกี่ยวกับความเป็นธรรมและความยุติธรรมอย่างเป็นรูปธรรมต่อไป

3. โครงการสนับสนุนเครือข่ายและกระบวนการภาคประชาสังคมเพื่อการปฏิรูปอย่างยั่งยืน

สถาบันฯ กำหนดกรอบยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานด้านการปฏิรูประบบยุติธรรมและการปฏิรูปประเทศไทย โดยเฉพาะยุทธศาสตร์ข้อที่ 2 ที่มุ่งเน้นการศึกษา วิจัย พัฒนา และรวบรวมองค์ความรู้ ข้อมูล และสถิติด้านหลักนิติธรรม การป้องกันอาชญากรรมและกระบวนการยุติธรรมทางอาญา และยุทธศาสตร์ข้อที่ 3 ที่มุ่งเน้นการเผยแพร่และส่งเสริมการปฏิบัติตามหลักนิติธรรมมาตรฐานและบรรทัดฐานของสหประชาชาติด้านการป้องกันอาชญากรรมและกระบวนการยุติธรรมทางอาญา จึงได้ดำเนินงานด้านการปฏิรูปประเทศไทยและการปฏิรูประบบยุติธรรม โดยการจัดทำโครงการส่งเสริมและพัฒนาองค์ความรู้ด้านหลักนิติธรรมภายในประเทศขึ้นและได้รับเกียรติจาก ดร.กิตติพงษ์ กิตยารักษ์ มาเป็นที่ปรึกษาโครงการดังกล่าวโดยเริ่มดำเนินงานตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ 2557 เพื่อประสานกับภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งมีส่วนสำคัญในการเสริมสร้างเครือข่ายความร่วมมือ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเข้าร่วมเครือข่าย “เดินหน้าปฏิรูป” (Reform Now Network - RNN) และการดำเนินโครงการร่วมกับสำนักงานโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (United Nations Development Programme – UNDP)

3.1 การปฏิรูปประเทศ

สถาบันฯ มีบทบาทสำคัญในเครือข่าย RNN ซึ่งเป็นเครือข่ายขนาดใหญ่ที่มีองค์ประกอบจากภาคส่วนและฝ่ายต่างๆ และมีความเป็นกลางในการดำเนินงานด้านสาธารณะ ได้มีความพยายามที่จะยกย่องแนวทาง การปฏิรูปผ่านการประชุมหารือเพื่อร่วมกันกำหนดกรอบประเด็นปัญหาที่สมาชิกเห็นพ้องว่าควรดำเนินการปฏิรูปก่อน เช่น ด้านการแก้ปัญหาคอร์รัปชัน ด้านการศึกษา ด้านสิ่งแวดล้อม และมีการจัดทำร่าง “โครงร่างเอกสาร” ในการประมวลข้อเสนอโจทย์ปัญหาและแนวทางปฏิรูปฉบับประชาชน เพื่อเป็นเครื่องมือในการบรรจุข้อมูลและความคิดเห็นที่น่าจะเป็นประโยชน์ต่อกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการปฏิรูป

นอกจากนี้ ภาคีสมาชิกในเครือข่ายฯ ยังได้จัดเวทีรับฟังความคิดเห็นจากประชาชนในพื้นที่ต่างๆ และจัดกิจกรรมที่สนับสนุนการมีส่วนร่วมเชิงบวกต่อการปฏิรูปและการสร้างความปรองดองภายในประเทศ ที่เป็นกิจกรรมที่ต้องจัดควบคู่กันและส่งเสริมซึ่งกันและกัน

ทั้งนี้ ในด้านกระบวนการทำงาน เนื่องจากปัจจุบันประเทศไทยกำลังอยู่ในช่วงการเปลี่ยนแปลง มีการตั้งสภาปฏิรูปแห่งชาติ (สปช.) จึงน่าจะเป็นโอกาสที่ดี ที่โครงการจะช่วยเชื่อมประสานความร่วมมือจากภาคประชาสังคมให้มีส่วนร่วมกับการปฏิรูปประเทศตามความเหมาะสม

3.2 การปฏิรูประบบยุติธรรม

สถาบันฯ ได้ดำเนินงานร่วมกับสำนักงาน UNDP อย่างใกล้ชิด ในการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ เพื่อหาแนวทางศึกษาวิเคราะห์ ปัญหาในระบบยุติธรรมไทยและสนับสนุนให้เกิดการปฏิรูประบบยุติธรรม โดยการออกแบบและสร้างเครื่องมือสนับสนุนการพัฒนา ปรับปรุงระบบและวิธีการเก็บรวบรวมสถิติและบริหารข้อมูล รวมทั้งจัดทำตัวชี้วัดประสิทธิภาพของกระบวนการยุติธรรม ทางอาญาของไทย โดยยึดแนวทางจาก The United Nations Rule of Law Indicators (First edition: Criminal Justice Indicators) และสังเคราะห์ข้อมูลที่สามารถนำมาปรับใช้ได้กับบริบท

ประเทศไทย รวมถึงการศึกษาแนวทางในการนำเอาตัวชี้วัดดังกล่าว มาผูกโยงกับการประเมินผลการปฏิบัติงาน หรือ KPI ของหน่วยงานต่างๆ นอกจากนี้ ยังมีแผนจัดการสัมมนาระดับประเทศโดยเชิญผู้เชี่ยวชาญ ด้านการปฏิรูประบบยุติธรรมและการจัดทำตัวชี้วัดจากสหประชาชาติ นักวิชาการและนักปฏิบัติจากประเทศต่างๆ มาแลกเปลี่ยนประสบการณ์ และความคิดเห็นกับผู้เชี่ยวชาญและนักปฏิบัติของไทยอีกด้วย

4. กิจกรรมการสัมมนาเยาวชนนิติธรรม

สถาบันฯ ให้ความสำคัญกับการปลูกฝังคุณค่าของหลักนิติธรรมแก่เยาวชนของชาติ โดยได้จัดโครงการประกวดเรียงความในหัวข้อ “กฎหมายเป็นใหญ่ สังคมไทยเป็นธรรม (?)” เพื่อเป็นโครงการนำร่องสู่การคัดกรองนักเรียน นิสิต นักศึกษา และเยาวชนที่มีอายุไม่เกิน 21 ปี เข้าร่วมการสัมมนา เยาวชนนิติธรรม เพื่อเผยแพร่องค์ความรู้ด้านหลักนิติธรรมและกระตุ้นให้เกิดความตระหนักถึงความสำคัญของหลักนิติธรรมในสังคมไทย ในกลุ่มเยาวชน โครงการดังกล่าว มีผู้ส่งผลงานเข้าประกวด 297 คน จากทั่วประเทศ และผ่านการคัดเลือกทั้งสิ้น 42 คน โดยเมื่อวันที่ 25 มิถุนายน 2557 เยาวชนผู้ผ่านการคัดเลือกได้เข้าร่วมกิจกรรมและการสัมมนา “เยาวชนนิติธรรม” ณ โรงแรมเซ็นทาราแกรนด์ แอท เซ็นทรัลพลาซ่า ลาดพร้าว กรุงเทพฯ ซึ่งสถาบันฯ คาดหวังว่าเยาวชนกลุ่มนี้จะเป็นเมล็ดพันธุ์ชั้นดีสำหรับการสร้างเครือข่าย เพื่อร่วมกันขับเคลื่อนผลักดันให้สังคมไทย เป็นสังคมที่เคารพในหลักนิติธรรมต่อไป

CRIMINAL JUSTICE
กระบวนการยุติธรรมทางอาญา

THE BANGKOK RULES: PROMOTING STANDARDS AND NORMS IN THE CRIMINAL JUSTICE SYSTEM

ข้อกำหนดกรุงเทพ : การส่งเสริมการปฏิบัติตามมาตรฐานและบรรทัดฐาน ในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา

ผู้ต้องขังหญิงและปัญหาจากการใช้โทษจำคุก

ผู้ต้องขังหญิงถือเป็นประชากรกลุ่มน้อยในกระบวนการยุติธรรม เมื่อเทียบกับผู้ต้องขังชาย อย่างไรก็ตาม ระยะเวลาที่ผ่านไป 10 ปีที่ผ่านมา ประชากรผู้ต้องขังหญิงทั่วโลกมีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ในอัตราที่สูงกว่าผู้ต้องขังชายหลายเท่า

รายงานสถิติกรมราชทัณฑ์ ณ วันที่ 1 ธันวาคม พ.ศ. 2557 แสดงให้เห็นว่าประเทศไทยมีผู้ต้องขังทั่วประเทศทั้งสิ้น 322,998 คน โดยเป็นผู้ต้องขังหญิง จำนวน 46,615 คน หรือคิดเป็น ร้อยละ 14 ของผู้ต้องขังทั้งหมด นอกจากนี้ หากพิจารณาสถิติผู้ต้องขังหญิงต่อจำนวนประชากร แล้วจะพบว่าประเทศไทยมีสัดส่วนผู้ต้องขังหญิงสูงสุดในโลก หรือ 71 คนต่อประชากร 100,00 คน

สาเหตุที่ผู้หญิงกระทำผิดมีความหลากหลายและซับซ้อน โดยลักษณะความผิดของผู้หญิงส่วนมากมักเป็นความผิดเล็กน้อยและไม่รุนแรง สถิติกรมราชทัณฑ์แสดงให้เห็นว่าผู้ต้องขังหญิงในประเทศไทยกว่าร้อยละ 82 กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด รองลงมาเป็นความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ ดังนั้น จะเห็นได้ว่าผู้กระทำผิดหญิงส่วนมากไม่ใช่ผู้ที่มีความโหดร้ายโดยสันดาน การเพิ่มจำนวนประชากรผู้ต้องขังหญิงนำไปสู่ปัญหาในการบริหารงานในเรือนจำหลายประการ อาทิ ลักษณะทางกายภาพของเรือนจำและการดูแลที่ไม่สอดคล้องกับความต้องการเฉพาะด้านของเพศหญิง ความแออัดในเรือนจำ และความไม่เพียงพอของเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ เป็นต้น

ความเป็นมาของข้อกำหนดกรุงเทพ

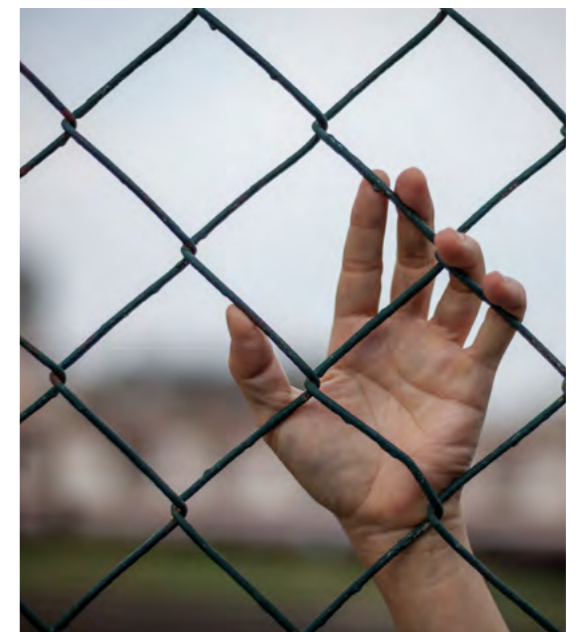
ความพยายามอย่างต่อเนื่องของประเทศไทยในการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้ต้องขังหญิงในเรือนจำนั้น มีจุดเริ่มต้นมาจากการที่พระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา ทรงมีความสนพระทัยในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับผู้ต้องขังและเด็กในกระบวนการยุติธรรม โดยเมื่อครั้งเสด็จเยี่ยมชมและประทานสิ่งของแก่ผู้ต้องขังหญิงและเด็กติดผู้ต้องขัง ณ ทัณฑสถานหญิงกลาง จึงเกิดเป็นแรงบันดาลใจในการให้ความช่วยเหลือประชากรกลุ่มเปราะบางเหล่านี้

เมื่อ พ.ศ. 2549 พระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา ทรงมีพระดำริให้จัดตั้งโครงการกำลังใจ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ความช่วยเหลือดูแลด้านสุขภาพ และให้การสนับสนุนด้านจิตใจแก่ผู้ต้องขังหญิงทั้งในขณะจำคุกและภายหลังได้รับการปล่อยตัว โดยมุ่งเน้นการให้โอกาสผู้ต้องขังหญิงในการกลับคืนสู่สังคม ส่งเสริมและสนับสนุนสิ่งที่ยังขาดแคลนเพื่อให้ความช่วยเหลือผู้ต้องขังหญิงตั้งครอบครัว ดูแลเด็กติดผู้ต้องขังในเรือนจำ และการพัฒนาทักษะในการทำงานภายหลังพ้นโทษ ตลอดจนส่งเสริมให้สังคมไทยเข้าใจปัญหาของผู้ที่เคยทำผิดพลาดที่ต้องการโอกาสที่จะเริ่มต้นใหม่

ความสำเร็จของโครงการกำลังใจนำไปสู่การจัดตั้งโครงการ Enhancing Lives of Female Inmates (ELFI) หรือ โครงการจัดทำข้อเสนอในนามประเทศไทยเพื่อผลักดันให้เป็นข้อกำหนดสหประชาชาติว่าด้วยการปฏิบัติผู้ต้องขังหญิงในเรือนจำ โดยโครงการดังกล่าว มีวัตถุประสงค์เพื่อสนับสนุนให้มีมาตรฐานระหว่างประเทศว่าด้วยการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดหญิงเป็นการเฉพาะ

แนวคิดการผลักดันข้อกำหนดกรุงเทพ ตั้งอยู่บนหลักการที่ว่าผู้ต้องขังหญิงและผู้กระทำผิดที่เป็นหญิงมีความต้องการเฉพาะที่ต่างไปจากผู้ต้องขังชายโดยทั่วไป ซึ่งเรือนจำในประเทศต่างๆ มักถูกออกแบบขึ้นโดยไม่ได้คำนึงถึงความต้องการเฉพาะด้านของผู้หญิง อาทิ สุขอนามัยของผู้ต้องขังหญิงในเรือนจำ และการดูแลเด็กติดผู้ต้องขัง ทำให้การดูแลผู้ต้องขังหญิงในหลายประเทศยังขาดความละเอียดอ่อนด้านเพศสภาพ ฉะนั้นจึงควรที่จะต้องมีมาตรฐานสำหรับผู้ปฏิบัติงานราชทัณฑ์ ในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังกลุ่มนี้

สาเหตุที่ผู้หญิงกระทำผิดมีความหลากหลายและซับซ้อน แต่ลักษณะความผิดส่วนมากมักเป็นความผิดเล็กน้อยและไม่รุนแรง

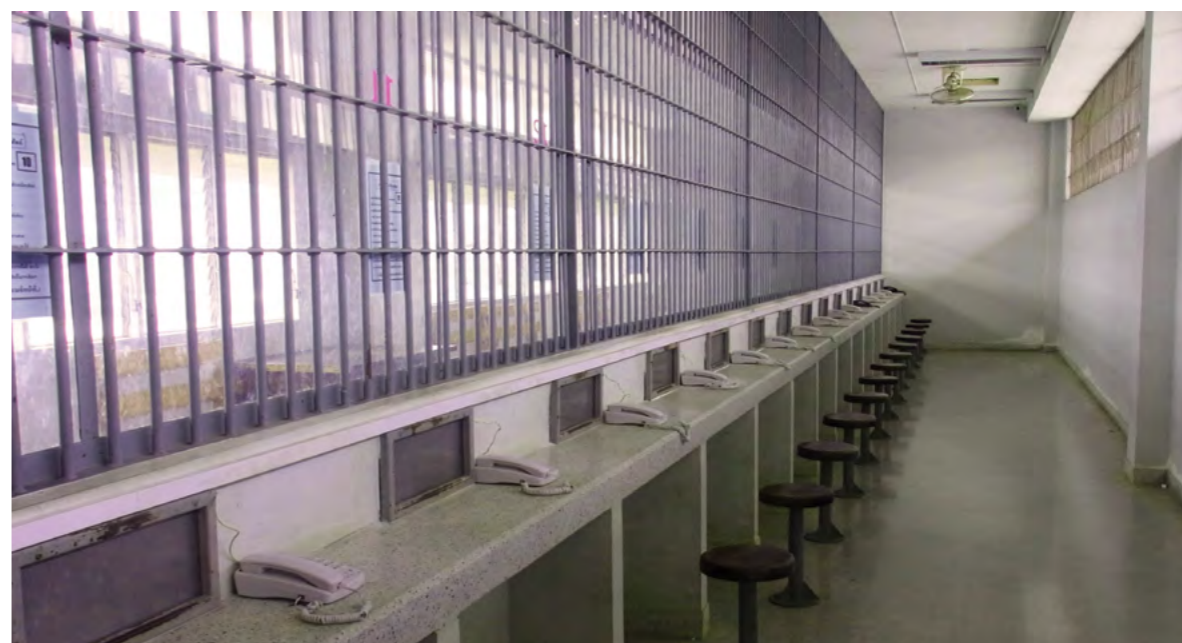
ภายใต้โครงการ ELFI ประเทศไทยใช้ยุทธศาสตร์การทูตเชิงรุก ผ่านการเจรจาในนามีวและแสวงหาความร่วมมือระหว่างประเทศ ในการจัดทำข้อกำหนดสหประชาชาติว่าด้วยการปฏิบัติต่อ ผู้ต้องขังหญิงในเรือนจำและมาตรการที่มีใช้การคุมขังสำหรับผู้กระทำความผิดหญิง เป็นระยะเวลากว่า 2 ปี โดยข้อกำหนดดังกล่าว ได้รับแรงสนับสนุนอย่างดีในเวทีสหประชาชาติ จนในที่สุด ที่ประชุม สมัชชาสหประชาชาติ สมัยที่ 65 ได้ให้การรับรอง เมื่อวันที่ 21 ธันวาคม 2553 และเพื่อให้เกียรติแก่ประเทศไทยในฐานะ ผู้ผลักดันจึงเรียกชื่อย่อของข้อกำหนดนี้ว่า “ข้อกำหนดกรุงเทพ” หรือ “the Bangkok Rules”

การดำเนินงานของสถาบันเพื่อการยุติธรรมแห่งประเทศไทย เพื่อส่งเสริมการอนุวัติข้อกำหนดกรุงเทพ

การรับรองข้อกำหนดกรุงเทพโดยสหประชาชาติเป็นเพียงก้าวแรก ของความสำเร็จในการพัฒนาคุณภาพผู้ต้องขังหญิงในเรือนจำและ ผู้กระทำความผิดหญิงทั่วโลก และเพื่อต่อยอดความสำเร็จอย่างยั่งยืน ในการส่งเสริมการนำข้อกำหนดกรุงเทพ ไปปรับใช้ในประเทศต่างๆ รัฐบาลได้จัดตั้งสถาบันเพื่อการยุติธรรมแห่งประเทศไทย โดยมี วัตถุประสงค์หลักประการหนึ่ง คือการส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการอนุวัติข้อกำหนดกรุงเทพ ทั้งภายในประเทศและระหว่างประเทศ โดยที่ผ่านมาสถาบันฯ ได้มีการดำเนินภารกิจต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. ด้านการพัฒนาศักยภาพผู้ปฏิบัติงานราชทัณฑ์

สถาบันฯ ร่วมมือกับสำนักงานว่าด้วยยาเสพติดและอาชญากรรม แห่งสหประชาชาติ (United Nations Office on Drugs and Crime – UNODC) จัดการประชุมนานาชาติเพื่อสร้างเวที แลกเปลี่ยนข้อมูลความรู้ระหว่างกลุ่มผู้ปฏิบัติงานราชทัณฑ์ ต่างประเทศ อาทิ:

- ▶ การประชุมระดับภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และแปซิฟิกเกี่ยวกับการปฏิบัติตามข้อกำหนดสหประชาชาติสำหรับการปฏิบัติต่อ ผู้ต้องขังหญิงและมาตรการที่มีใช้การคุมขังสำหรับผู้กระทำความผิดหญิง ณ โรงแรมแกรนด์ไฮแอท เอราวัณ กรุงเทพฯ ระหว่างวันที่ 19 - 21 กุมภาพันธ์ 2556
- ▶ การประชุมผู้เชี่ยวชาญสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (อาเซียน) เพื่อการพัฒนาหลักสูตรในการฝึกอบรมตามข้อกำหนดกรุงเทพ ณ โรงแรมคอนราต กรุงเทพฯ ระหว่าง วันที่ 19 - 21 มีนาคม 2556

นอกจากนี้ ยังได้ริเริ่มโครงการเสริมสร้างความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานตามข้อกำหนดกรุงเทพให้กับเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในกลุ่มภารกิจ ด้านพัฒนาพฤตินิสัย ในการนำข้อกำหนดดังกล่าว ไปเป็นแนวทาง ในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังหญิงและผู้กระทำความผิดหญิงภายในประเทศ

โดยได้ดำเนินการในช่วงเดือนมกราคม - เมษายน 2557 ซึ่งมีผู้เข้าร่วม กว่า 400 คน จากทั้งส่วนกลางและภูมิภาค ได้แก่ จังหวัดนนทบุรี จังหวัดขอนแก่น จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดภูเก็ต

2. ด้านการศึกษาวิจัยและเผยแพร่องค์ความรู้

สถาบันฯ ได้ริเริ่มโครงการศึกษาวิจัยเรื่อง “ผู้ต้องขังหญิงในเรือนจำ และการอนุวัติข้อกำหนดกรุงเทพในประเทศไทย” โดยความร่วมมือ กับผู้เชี่ยวชาญต่างประเทศ ซึ่งเป็นหนึ่งในคณะผู้เชี่ยวชาญ ที่ยกร่างข้อกำหนดกรุงเทพ ในการเก็บข้อมูลในเรือนจำ 6 แห่ง เกี่ยวกับประเด็นต่างๆ อาทิ ลักษณะความผิด ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง กับพฤติกรรมกระทำความผิดของผู้หญิงผิด และผลกระทบ จากการถูกคุมขังที่มีต่อผู้หญิงและครอบครัว

ซึ่งการศึกษาวิจัยในเรื่องดังกล่าว สอดคล้องตามข้อที่ 67-69 แห่งข้อกำหนดกรุงเทพ ที่ส่งเสริมให้ประเทศต่างๆ พัฒนาการศึกษาวิจัยและข้อมูลองค์ความรู้เกี่ยวกับที่มาและการกระทำ ความผิดของผู้ต้องขังหญิงในเรือนจำ โดยมุ่งหวังจะขยายขอบเขต การวิจัยลักษณะนี้ให้ครอบคลุมประเทศอื่นๆ ในกลุ่มภูมิภาค เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยปีหน้าจะเริ่มดำเนินการในประเทศฟิลิปปินส์

นอกจากนี้ ยังได้จัดทำสารคดีสั้นเรื่อง “Putting the Bangkok Rules into Practice” เพื่อสะท้อนความสำคัญของการอนุวัติ ข้อกำหนดกรุงเทพ โดยนำเสนอมุมมองของผู้ปฏิบัติจากภูมิภาคต่างๆ และแนวทางการปฏิบัติที่ดีในการนำเอาข้อกำหนดกรุงเทพ ไปปรับใช้และได้ร่วมมือกับองค์กรปฏิรูปการลงโทษสากล (Penal Reform International – PRI) จัดทำและเผยแพร่คู่มือ สำหรับผู้ปฏิบัติงานที่สำคัญ 2 รายการ ได้แก่ คู่มือแนวทางการอนุวัติตามข้อกำหนดกรุงเทพ (Guidance Document on the UN Bangkok Rules) และดัชนีวัดการดำเนินการตาม ข้อกำหนดกรุงเทพ (Index of Implementation of the Bangkok Rules)

3. ด้านการเสริมสร้างเครือข่ายความร่วมมือ

สถาบันฯ ให้ความสำคัญกับการพัฒนาความร่วมมือกับหน่วยงาน ระหว่างประเทศเพื่อเป็นภาคีในการสร้างความตระหนักเกี่ยวกับการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดโดยยึดหลักการเคารพต่อสิทธิมนุษยชน ในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ซึ่งกิจกรรมที่ผ่านมา ได้แก่ การจัด ประชุมสัมมนาระหว่างประเทศ การศึกษาดูงาน และการจัดกิจกรรม คู่ขนานระหว่างการประชุมสหประชาชาติ โดยมีเครือข่ายความร่วมมือ ที่สำคัญ อาทิ สำนักงานว่าด้วยยาเสพติดและอาชญากรรมแห่ง สหประชาชาติ (United Nations Office on Drugs and Crime – UNODC) และเครือข่ายสถาบันสมทบของสหประชาชาติ (Programme Network Institutes – PNIs)

กิจกรรมระหว่างประเทศที่สำคัญ คือ การประชุม IPPF Colloquium 2014 ในหัวข้อ Women in Prison: The Bangkok Rules and Beyond ระหว่างวันที่ 3 - 6 มีนาคม 2557 ณ โรงแรมแชงกรี-ลา กรุงเทพฯ ซึ่งจัดร่วมกับมูลนิธิป้องกันอาชญากรรมและการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิด ระหว่างประเทศ (International Penal and Penitentiary Foundation – IPPF) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ เกี่ยวกับผู้ต้องขังหญิงในเรือนจำ และการอนุวัติข้อกำหนดกรุงเทพ ตลอดจนเสริมสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับองค์กรเอกชนระหว่าง ประเทศ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านอาชญาวิทยาและผู้ดำรงตำแหน่งสำคัญ ในหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมจากทั่วโลก

4. ด้านการส่งเสริมการใช้มาตรการที่มีใช้การคุมขังสำหรับผู้กระทำผิดหญิง

สถาบันฯ สนับสนุนการใช้มาตรการที่มีใช้การคุมขังสำหรับผู้กระทำผิดหญิง ตามแนวทางที่ได้มีการกำหนดไว้ในข้อกำหนด กรุงเทพและข้อกำหนดโตเกียว โดยจัดเวทีระดมสมองเพื่อแลกเปลี่ยน ความคิดเห็นระหว่างผู้มีส่วนได้เสีย ผู้ปฏิบัติงานและผู้เชี่ยวชาญ จากหน่วยงานภาครัฐ องค์กรระหว่างประเทศและองค์กรไม่แสวง ผลกำไร ในการกำหนดแนวทางการส่งเสริมการใช้มาตรการที่มีใช้ การคุมขังสำหรับผู้กระทำผิดหญิง เพื่อกระตุ้นให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทุกฝ่าย ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการใช้มาตรการดังกล่าว และยกระดับการดำเนินการเพื่อขับเคลื่อนการใช้ข้อกำหนดกรุงเทพ ในประเทศไทยให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดต่อไป

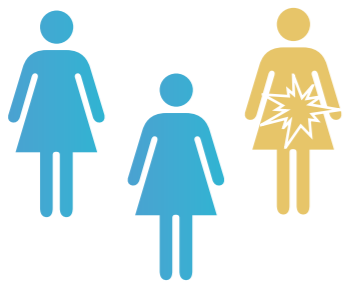

VULNERABLE GROUPS

WOMEN & CHILDREN

กลุ่มเปราะบาง : ผู้หญิงและเด็ก

1 ใน 3 ของผู้หญิงทั่วโลกเคยผ่านประสบการณ์การถูกคุกคามหรือกระทำความรุนแรงทางเพศ*

ความรุนแรงต่อผู้หญิง (Violence against Women)

ปัญหาความรุนแรงต่อผู้หญิงและเด็กหญิงนั้น เรียกได้ว่าเป็นหนึ่งในปัญหาลำดับต้นๆ ในประเด็นการละเมิดสิทธิพื้นฐานของความเป็นมนุษย์ สหประชาชาติได้ประมาณการไว้ว่า กว่า 1 ใน 3 ของผู้หญิงทั่วโลกเคยผ่านประสบการณ์การถูกคุกคามหรือกระทำความรุนแรงทางเพศมาแล้ว* นอกจากนี้ สถิติของกองทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติหรือ UNICEF แสดงให้เห็นว่า เด็กหญิงประมาณ 120 ล้านคนทั่วโลก หรือ 1 ใน 10 ต้องประสบกับการถูกบังคับให้มีเพศสัมพันธ์หรือการกระทำในลักษณะทางเพศในช่วงชีวิต** สำหรับในประเทศไทย พบว่าทุกๆ 15 นาที จะเกิดคดีข่มขืน 1 คดี*** ดังนั้นจะเห็นได้ว่าความรุนแรงที่เกิดขึ้นกับผู้หญิงเป็นความรุนแรงที่เกิดขึ้นโดยเฉพาะเจาะจง จากอคติทางเพศ และมีนัยยะของการเหยียดเพศ ระหว่างชายและหญิงนั่นเอง

อะไรคือความรุนแรงต่อผู้หญิง

ปฏิญญาสากลว่าด้วยการขจัดความรุนแรงต่อผู้หญิงของสหประชาชาติได้นิยามคำว่าความรุนแรงต่อผู้หญิง ไว้ว่า “การกระทำใดๆ ที่เป็นความรุนแรงที่เกิดขึ้นจากอคติทางเพศ เป็นผลให้เกิดความทุกข์ทรมานแก่ผู้หญิง รวมทั้งการขู่เข็ญ คุกคาม กีดกันเสรีภาพผู้หญิง ทั้งในพื้นที่สาธารณะและในชีวิตส่วนตัว” จะเห็นได้ว่าความรุนแรงดังกล่าว ครอบคลุมถึงความรุนแรงในทุกระดับและมิติของสังคม ไม่ว่าจะเป็นความรุนแรงในครอบครัว (การด่าทอ ทูตตี ทำร้ายร่างกาย) กระทำความรุนแรงทางเพศ (ข่มขืนกระทำชำเรา อนาคตาจร) การคุกคามทางเพศในสถานที่ทำงาน สถานศึกษา และการบังคับค้าประเวณี เป็นต้น

*www.unwomen.org/en/what-we-do/ending-violence-against-women/facts-and-figures

**www.unicef.org/publications/files/Hidden_in_plain_sight_statistical_analysis_Summary_EN_2_Sep_2014.pdf

***http://tdri.or.th/tdri-insight/rape-and-execute/

จากสถิติปี พ.ศ. 2554 ของกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ร่วมกับโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ พบว่าความรุนแรงต่อผู้หญิงนั้น มักกระทำโดยบุคคลใกล้ชิด คนรู้จักคุ้นเคย รวมถึงสมาชิกในครอบครัว คิดเป็นประมาณร้อยละ 80 จากสถิติดังกล่าว

การขับเคลื่อนประเด็นยุติความรุนแรงต่อผู้หญิงและเด็กหญิง

สถาบันฯ มุ่งสนับสนุนให้ผู้หญิงและเด็กหญิงสามารถเติบโตและดำเนินชีวิตได้อย่างปลอดภัย ปราศจากภัยคุกคามร้ายแรงอันเกิดจากอคติทางเพศ ดังนั้น จึงจัดทำโครงการเพื่อให้การส่งเสริมและเสริมพลังแก่ผู้หญิงและเด็กหญิง โดยมุ่งเน้นการศึกษาวิจัยที่สามารถวิเคราะห์ถึงปัญหาและวิธีการแก้ไขปัญหาได้อย่างถูกต้อง ซึ่งผลจากการวิจัยดังกล่าว จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการผลักดันนโยบายสำคัญในอนาคต

โครงการวิจัยและกิจกรรมต่างๆ ในด้านการศึกษาความรุนแรงต่อผู้หญิงและเด็กหญิง

1. งานวิจัยด้านการยุติความรุนแรงต่อผู้หญิงและเด็กหญิง

สถาบันฯ ร่วมกับองค์การเพื่อการส่งเสริมความเสมอภาคระหว่างเพศและเพิ่มพลังของผู้หญิงแห่งสหประชาชาติ (UN Women) จัดทำโครงการวิจัยในหัวข้อ ระบบยุติธรรมทางอาญากับการตอบสนองต่อการข่มขืนและการกระทำความรุนแรงทางเพศในประเทศไทย (The Trial of Rape : Understanding the Criminal Justice System Response to Sexual Violence in Thailand) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเข้าใจปัญหา อุปสรรค ตลอดจนบริบทของการจัดการกับกรณีความรุนแรงทางเพศในกระบวนการยุติธรรม

ผลการศึกษาเบื้องต้นพบว่า แม้อันปัจจุบันเหตุคดีการใช้ความรุนแรงทางเพศมีแนวโน้มที่เพิ่มสูงขึ้นเรื่อยๆ แต่สถิติของการเข้าแจ้งความคดีความรุนแรงทางเพศ กลับไม่เพิ่มสูงขึ้นตามสถิติดังกล่าว นอกจากนั้น จำนวนคดีความรุนแรงทางเพศที่ได้มีการตัดสินลงโทษผู้กระทำความผิดจนถึงสุดกระบวนการ ยกตัวอย่างเช่น คดีข่มขืน กระทำชำเรา กระทำอนาคตาจร กลับไม่ได้มีจำนวนเพิ่มขึ้นในลักษณะแปรผันตามจำนวนความรุนแรงที่มีแนวโน้ม ที่สูงขึ้นแต่อย่างใด

ดังนั้น รายงานวิจัยดังกล่าว จึงมุ่งเน้นหาที่มา สาเหตุและปัจจัยต่างๆ ที่ทำให้เกิดความผิดเกี่ยวกับเพศหลุดออกจากกระบวนการยุติธรรม (attrition) ซึ่งเป็นอุปสรรคสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อพัฒนากระบวนการยุติธรรมไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งต่อผู้เสียหายที่เป็นผู้หญิง ทั้งนี้ พบว่ามีปัจจัยสำคัญหลายประการ ที่ทำให้เกิดความผิดเกี่ยวกับเพศหลุดออกจากกระบวนการยุติธรรม อาทิ

- การขาดความตระหนักรู้และความเข้าใจในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรมเกี่ยวกับความละเอียดอ่อนทางเพศสภาพ จนอาจเป็นการตอกย้ำและเป็นเหตุให้ผู้เสียหายรู้สึกอับอาย โดยเฉพาะในขั้นตอนการรับแจ้งเหตุและดำเนินการสืบสวนสอบสวนเนื่องจากเจ้าหน้าที่อาจมีทัศนคติและมุมมองที่ทำให้ผู้ถูกกระทำไม่กล้าแจ้งความ เช่น การที่เจ้าหน้าที่มักมองว่าการข่มขืนเกิดขึ้นกับผู้หญิงบางประเภทที่แต่งตัวล่อแหลมทางเพศ และมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม เป็นต้น

ประเทศไทยมีข้อจำกัดด้านบุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่รับแจ้งเหตุ และสืบสวนสอบสวน ซึ่งอาจยังไม่มีความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติต่อผู้เสียหายที่ถูกกระทำความรุนแรงทางเพศอย่างเพียงพอ จึงทำให้ปฏิบัติต่อผู้เสียหายได้อย่างไม่เหมาะสมมากนัก เนื่องจากคตินิยมเกี่ยวกับเพศถือเป็นประเด็นที่มีความอ่อนไหวด้านแพศภาวะ ซึ่งมีความเปราะบางและละเอียดอ่อนมาก

ระยะเวลาการดำเนินการที่ล่าช้าและยาวนาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งระยะเวลาในการดำเนินคดีจนจบถึงชั้นศาล ประมาณ 3 - 4 ปี ซึ่งเป็นระยะเวลาที่ยาวนานและบั่นทอนกำลังใจในการดำเนินคดีของผู้เสียหาย เพราะการดำเนินคดีแต่ละชั้น มีค่าใช้จ่ายค่อนข้างสูง เช่น ค่าเดินทางหรือค่าทนายความ นอกจากนี้เมื่อเวลาผ่านไประยะหนึ่งวิถีชีวิตของผู้เสียหายเปลี่ยนแปลงไป จึงทำให้ผู้เสียหายบางคนตัดสินใจที่จะลืม สิ่งที่เคยเกิดขึ้น เพราะรู้สึกอับอายที่จะเล่าเรื่องที่ตนเคยประสบให้กับคู่ครองหรือครอบครัวในปัจจุบันฟัง

ข้อจำกัดของประมวลกฎหมายอาญาและประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ยังคงมีบทบัญญัติที่ทำให้ผู้เสียหายที่เป็นผู้หญิงเสียเปรียบและมีช่องโหว่ที่เอื้อต่อการข่มขู่หรือกลั่นแกล้ง

การขาดการประสานงานที่เป็นระบบ ระหว่างหน่วยงานหลักในกระบวนการยุติธรรม คือ ตำรวจ อัยการ ศาล และหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องอื่นๆ เช่น ศูนย์ช่วยเหลือสังคม (OSCC) กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และองค์การพัฒนาเอกชน ซึ่งทำให้การดำเนินกระบวนการยุติธรรมทางอาญาไม่มีประสิทธิภาพ บ่อยครั้งความบกพร่องในการประสานงานและขาดระบบการรวบรวมข้อมูลได้เพียงพอ คดีความจึงไม่ได้เข้าสู่กระบวนการยุติธรรมตั้งแต่แรก

การขาดความรู้ด้านกฎหมายและสิทธิที่พึงมีของผู้หญิงและเด็ก ตลอดจนข้อจำกัดด้านความรู้ความเชี่ยวชาญของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง

อคติเรื่องเพศในสังคมไทย เช่น การโทษว่าเป็นความผิดของผู้หญิง การมองว่าคดีข่มขืนเป็นเรื่องเล็กน้อย หรือหากมีการดำเนินคดีก็จะทำให้ครอบครัวของผู้เสียหายเสื่อมเสียชื่อเสียง ฯลฯ

จะเห็นได้ว่าสาเหตุที่ทำให้คดีความผิดทางเพศหลุดจากกระบวนการยุติธรรมนั้น สามารถเกิดขึ้นได้ตั้งแต่ก่อนการเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม และผลจากการศึกษาวิจัยพบว่า ปัจจัยสำคัญที่จะนำภาคีเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมได้เป็นผลสำเร็จขึ้นอยู่กับการทำงาน ของหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ดังนั้น สถาบันฯ จึงจัดประชุมระดมความคิดเห็นในหัวข้อโครงการวิจัยข้างต้น (Research Validation Workshop) เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญ นักวิชาการ และผู้บริหารระดับสูงในกระบวนการยุติธรรมร่วมกันเสนอให้มีนโยบายที่ชัดเจนเกี่ยวกับการดำเนินคดีข่มขืนและคดีความรุนแรงทางเพศ โดยที่ประชุมเสนอให้มีการเพิ่มจำนวนพนักงานสอบสวนหญิงในสถานีตำรวจทั่วประเทศและควรให้มีการอบรมเรื่องความละเอียดอ่อนทางเพศสภาพแก่เจ้าหน้าที่ทุกๆ ฝ่ายในกระบวนการยุติธรรม ตลอดจนให้มีการส่งเสริมความร่วมมือของชุมชนเพื่อให้ผู้หญิงเข้าใจสิทธิของตนมีความรู้เรื่องกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมและช่องทางความช่วยเหลือต่างๆ ของทั้งภาครัฐและประชาสังคม รวมทั้งสาระเรื่องการเสริมพลัง (empowerment) เพื่อให้ผู้หญิงและเด็กหญิงสามารถยืนหยัดได้อย่างแข็งแกร่งและยั่งยืนในสังคม

2. งานด้านการเข้าถึงความยุติธรรมของผู้หญิงที่ถูกกระทำความรุนแรงทางเพศ

ปัจจุบันสถานการณ์ความรุนแรงทางเพศในประเทศไทยยังคงมีให้เห็นอย่างต่อเนื่องและนับวันจะเพิ่มความรุนแรงขึ้น โดยจะเห็นได้จากสถิติการให้บริการของศูนย์ช่วยเหลือสังคม (OSCC) กระทรวงสาธารณสุข ซึ่งเป็นหน่วยงานช่วยเหลือเด็กและผู้หญิงที่ถูกกระทำความรุนแรง พบว่าในปี พ.ศ. 2550 มีผู้หญิงและเด็กเข้ารับการช่วยเหลือจากศูนย์ฯ ได้เป็นจำนวน 19,067 คน เฉลี่ยวันละ 52 คน แต่ในปี พ.ศ. 2556 การกระทำความรุนแรงเพิ่มขึ้นเป็น 31,866 คน หรือเฉลี่ย 87 คนต่อวัน

อย่างไรก็ดี แม้ว่าปัญหาความรุนแรงทางเพศจะมีแนวโน้มที่เพิ่มมากขึ้น แต่ผู้ที่ประสบกับความรุนแรงทางเพศมักเลือกที่จะไม่แจ้งตำรวจ หรือนำคดีเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม โดยจากสถิติของสำนักงานตำรวจแห่งชาติประจำปี พ.ศ. 2556 มีบันทึกการแจ้งเหตุคดีความรุนแรงทางเพศต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจเพียง 3,273 คดี เท่านั้น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้เสียหายไม่กล้า กลัวเสียชื่อเสียง ขาดความรู้ความเข้าใจในกระบวนการยุติธรรม รวมไปถึงบริบทของสังคมที่มีได้เอื้ออำนวยหรือส่งเสริมให้ผู้เสียหายกล้าออกมาแจ้งความ

ด้วยเหตุนี้ เมื่อผู้หญิงหรือเด็กหญิงได้รับความรุนแรง คนเหล่านั้นจำเป็นต้องได้รับการช่วยเหลือ สนับสนุน และเสริมสร้างความเข้มแข็งทั้งจากหน่วยงานในภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม ตลอดจนสถาบันทางสังคมและชุมชน เพื่อให้ผู้ที่ถูกกระทำความรุนแรงพร้อมที่จะเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม

สถาบันฯ ตระหนักถึงความสำคัญของประเด็นปัญหาดังกล่าว จึงได้ดำเนินการศึกษาวิจัยช่องทางให้การช่วยเหลือผู้ที่ได้รับความรุนแรงทางเพศ โดยศึกษาถึงลักษณะเด่นและอุปสรรคในการดำเนินงาน รวมถึงภาพรวมของความรุนแรงทางเพศที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน อีกทั้งยังได้จัดทำโครงการที่จะช่วยเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในประเด็นดังกล่าว ให้กับเจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรมและผู้เสียหาย โดยจัดทำ **คู่มือปฏิบัติการ (The Toolkit)** ที่มีสื่อสร้างสรรค์ที่สามารถใช้ได้หลากหลายรูปแบบ เพื่อเป็นการให้ข้อมูลที่ควรทราบแก่บุคคลทั่วไป ผู้ถูกกระทำความรุนแรง และเจ้าหน้าที่ปฏิบัติการ ในประเด็นเกี่ยวกับสิทธิของผู้ที่ถูกกระทำความรุนแรงทางเพศ บทบาทหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ข้อกฎหมายที่ควรทราบ ซึ่งการให้ข้อมูลเหล่านี้นอกจากจะเป็นการเสริมพลังให้ผู้หญิงแล้ว ยังเป็นการสร้างความเข้าใจให้กับเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในกระบวนการให้ความช่วยเหลือผู้หญิงที่ถูกกระทำความรุนแรง ทั้งในเรื่องบทบาทหน้าที่ของหน่วยงานตนเอง รวมถึงบทบาทของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนถึงข้อควรคำนึงเมื่อต้องช่วยเหลือผู้ถูกกระทำความรุนแรง โดยมีการเปิดตัวของกล่องคู่มือเชิงสร้างสรรค์นี้ เมื่อวันที่ 25 พฤศจิกายน 2557 ซึ่งเป็นวันยุติความรุนแรงต่อผู้หญิง

ความรุนแรงต่อเด็ก (Violence against Children)

ความรุนแรงต่อเด็กเป็นปรากฏการณ์ที่ข้ามวัฒนธรรมและข้ามชนชั้นทางสังคม อีกทั้งยังส่งผลกระทบต่อเด็กจำนวนมาก ในหลายพื้นที่ เด็กมีความเปราะบางต่อความรุนแรงในสภาพแวดล้อมที่หลากหลาย เป็นเรื่องยากมากที่จะทราบถึงภาพรวมของสถานการณ์ความรุนแรงต่อเด็ก ข้อมูลจากยูนิเซฟประมาณการว่า มีเด็กมากกว่า 500 ล้านคนทั่วโลก ตกเป็นเหยื่อความรุนแรง ซึ่งครึ่งหนึ่งในจำนวนนั้นเป็นความรุนแรงที่เกิดขึ้นในครอบครัว* และองค์กรการค้าโลกรายงานว่า มีเด็กอายุต่ำกว่า 18 ปี ถึง 5.5 ล้านคน ถูกบังคับใช้แรงงาน**

อย่างไรก็ตาม จากสถิติดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า ปัจจุบันปัญหาความรุนแรงต่อเด็กเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ สาเหตุหนึ่งอาจเป็นเพราะสภาวะวิกฤติเศรษฐกิจ สภาพแวดล้อมในสังคมปัจจุบันที่เปลี่ยนแปลงไป เช่น หลายพื้นที่มีแหล่งอบายมุข สารเสพติด ธุรกิจบริการทางเพศ รวมถึงมีสื่อลามกอนาจารและสื่อความรุนแรง ซึ่งปัจจัยเหล่านี้ล้วนเป็นสิ่งที่กระตุ้นให้เกิดการกระทำรุนแรงต่อเด็ก และถือเป็นอุปสรรคสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อการแก้ปัญหาในภาพรวม

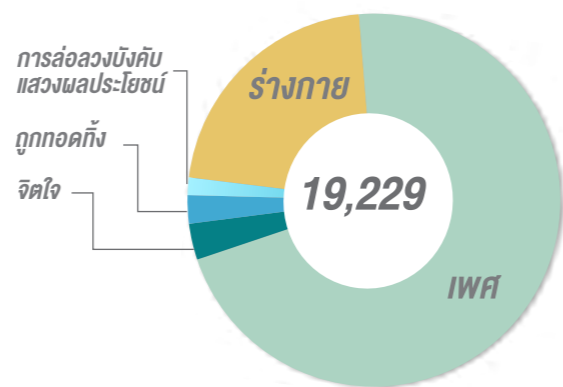
โดยผู้ถูกระทำส่วนใหญ่จะเป็นเด็กและผู้หญิง ซึ่งนับวันจะมีอายุน้อยลง และผู้กระทำส่วนใหญ่จะเป็นคนที่อยู่ในครอบครัวหรือเป็นคนที่รู้จัก

ในประเทศไทย จากการสำรวจสถิติสถานการณ์การกระทำรุนแรงต่อเด็กและผู้หญิง โดยศูนย์ช่วยเหลือสังคม (OSCC) พบว่าตลอดปี พ.ศ. 2556 ได้ช่วยเหลือเด็กที่ถูกกระทำรุนแรง รวม 19,229 คน เทียบกับในปี พ.ศ. 2555 มีจำนวน 9,803 คน ซึ่งเป็นตัวเลขที่เพิ่มขึ้นอย่างก้าวกระโดด ในจำนวนนี้ 13,904 คน ถูกล่อลวงละเมิดทางเพศ และ 4,256 คน ถูกทำร้ายร่างกาย***

หากจะพิจารณาถึงแนวโน้มนโยบายเพื่อการแก้ปัญหาเรื่องดังกล่าวตลอดระยะเวลา 10 ปีที่ผ่านมา จะพบว่าในประเทศไทยมีกฎหมายหลายฉบับที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองเด็ก เช่น พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 พระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2550 พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 เป็นต้น นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาในบริบทความร่วมมือระหว่างประเทศจะพบว่าประเทศไทยได้ร่วมลงนามในข้อตกลงนานาชาติด้านหลายฉบับ เช่น อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก อนุสัญญาว่าด้วยการขจัดแรงงานเด็กในรูปแบบที่เลวร้ายที่สุด (หมายเลขที่ 182) และมีบันทึกข้อตกลงนานาชาติเพื่อความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อต่อต้านการค้ามนุษย์ ซึ่งกฎหมายเหล่านี้เป็นพื้นฐานในการทำงานด้านการคุ้มครองเด็ก

การกระทำรุนแรงในเด็ก จำแนกตามประเภทของการกระทำรุนแรง***

นอกจากนี้ ยังไม่รวมถึงความรุนแรงที่เกิดกับเด็กซึ่งอยู่ระหว่างการเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม เพราะจากรายงานข้อมูลสถานการณ์ความรุนแรงของประเทศไทย พบว่าหลายจังหวัดไม่มีการร้องทุกข์ในคดีที่เกี่ยวข้องกับความผิดทางเพศ โดยสาเหตุหลักมาจากการที่ผู้ถูกกระทำรุนแรง หรือ ผู้เสียหายไม่ร้องทุกข์ หรือ แจ้งความดำเนินคดีกับผู้กระทำผิด เป็นผลให้ไม่มีการนำตัวผู้กระทำผิดมาดำเนินคดี ทั้งนี้ อาจมาจากปัจจัย ดังนี้

- ▶ กระบวนการในการสอบสวนในชั้นตำรวจ อัยการและการสืบพยานในชั้นศาล ต้องมีการเล่าข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นหลายครั้ง เปรียบเสมือนการถูกกระทำซ้ำ (revictimization) ซึ่งเป็นเหตุให้ผู้ถูกกระทำไม่ต้องการดำเนินคดี
- ▶ แม้จะมีกฎหมายที่ให้อำนาจเจ้าหน้าที่ทั้งภาครัฐและองค์กรเอกชนเข้าแทรกแซงและช่วยเหลือได้เมื่อเกิดปัญหา ตลอดทั้งมีการจัดตั้งและมอบหมายหน่วยงานรับผิดชอบต่อปัญหานี้โดยตรง แต่การช่วยเหลือเป็นไปในลักษณะสหวิชาชีพที่เป็นการทำงานประสานงานร่วมกันระหว่างหลายหน่วยงาน ซึ่งอาจยังไม่สามารถก่อให้เกิดผลลัพธ์ที่มีประสิทธิภาพอย่างเพียงพอ

- ▶ ผู้เสียหายและครอบครัวไม่ประสงค์ดำเนินการทางกฎหมาย เนื่องจากความอับอายและความกังวลว่าจะเสื่อมเสียชื่อเสียง
- ▶ เจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรมบางส่วนอาจขาดความเข้าใจอย่างเพียงพอถึงประเด็นอันอ่อนไหวด้านเพศภาวะ ที่เกี่ยวกับปัญหาการใช้ความรุนแรงต่อเด็กและผู้หญิง เนื่องจากมุ่งหวังผลทางกฎหมายและการแสวงหาพยานหลักฐานทางคดีเป็นหลัก จึงอาจมีได้คำนึงถึงเรื่องของการฟื้นฟูเยียวยาสภาพร่างกายและจิตใจของผู้เสียหายที่เป็นเด็กและผู้หญิง

สถาบันฯ จึงพยายามดำเนินการเพื่อกำหนดแนวทางการปฏิบัติที่ครอบคลุมและบูรณาการสำหรับการดำเนินงานในด้านดังกล่าวเพื่อรับมือกับความท้าทายนี้

* www.unicef.org/media/media_45451.html

** www.ilo.org/global/about-the-ilo/newsroom/news/WCMS_181961/lang-en/index.htm

*** www.phdb.moph.go.th/phdb/index.php?&p=1&type=3&t=3&id=26

“ [The Model Strategies] will send a strong and unequivocal political message that we, the international community, do not tolerate any form of violence against children, that we believe in change from business as usual, and that we are ready to engage to make the world a better place for our children. ”

พระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา

การขับเคลื่อนงานด้านการยุติความรุนแรงต่อเด็กที่เข้าสู่กระบวนการยุติธรรม

โครงการรณรงค์ยุทธศาสตร์ต้นแบบและมาตรการในทางปฏิบัติว่าด้วยการยุติความรุนแรงต่อเด็กในสาขาการป้องกันอาชญากรรมและความยุติธรรมทางอาญา (Model Strategies and Practical Measures on the Elimination of Violence against Children in the Field of Crime Prevention and Criminal Justice)

สืบเนื่องจากการประชุมหารืออย่างไม่เป็นทางการเรื่องดูแลเด็กในกระบวนการยุติธรรม ซึ่งพระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา ที่ทรงดำรงตำแหน่งประธานคณะกรรมการว่าด้วยการป้องกันอาชญากรรมและความยุติธรรมทางอาญา สมัยที่ 21 ได้ทรงเข้าร่วมการเปิดตัวรายงาน “Joint Report of OHCHR, UNODC and SRSG on Violence against Children on Prevention of and Responses to Violence against Children within the Juvenile Justice System” และในที่ประชุมรับรองร่างข้อมติของออสเตเรีย เรื่อง Human Rights in the Administration of Justice, in Particular Juvenile Justice และตกลงให้มีการจัดทำยุทธศาสตร์ต้นแบบในประเด็นดังกล่าว

ประเทศไทยจึงได้ขออาณัติจากสหประชาชาติในการเป็นเจ้าภาพจัดประชุมกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ Open-ended Intergovernmental Expert Group Meeting to Develop a Draft Set of Model Strategies and Practical Measures on the Elimination of Violence against Children in the Field of Crime Prevention

and Criminal Justice ระหว่างวันที่ 18 – 21 กุมภาพันธ์ 2557 โดย UNODC, UNICEF, OHCHR, Special Representative of the UN Secretary General on Violence against Children และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมกันเจรจาจัดทำต้นแบบยุทธศาสตร์ดังกล่าว เพื่อเป็นแนวทาง นำไปปรับใช้ในการปฏิบัติของประเทศต่างๆ ในการเพิ่มประสิทธิภาพการดูแลและให้ความช่วยเหลือและป้องกันความรุนแรงต่อเด็กที่เข้าสู่กระบวนการยุติธรรมทางอาญา ผู้เข้าร่วมการประชุม ประกอบด้วย ประเทศสมาชิกสหประชาชาติ 28 ประเทศ หน่วยงานของสหประชาชาติ องค์การระหว่างประเทศ องค์การไม่แสวงหากำไร และหน่วยงานอื่นๆ จำนวนกว่า 90 คน

การประชุมครั้งนี้ ได้มีการพิจารณาร่างยุทธศาสตร์ในแต่ละหัวข้ออันถือเป็นสาระสำคัญ รวมถึงมีการหารืออย่างกว้างขวางในประเด็นต่างๆ อาทิ การกำหนดคำนิยามของคำศัพท์เฉพาะ ความหลากหลายของกฎหมายภายในประเทศที่เกี่ยวข้อง ความสอดคล้องของแนวทางตามร่างยุทธศาสตร์กับกฎหมายระหว่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (The Convention on the Rights of the Child – CRC) ซึ่งผู้แทนจากประเทศต่างๆ ได้แก่ ปากีสถาน ฮิยิปต์ อิหร่าน ฟิลิปปินส์ และจอร์แดน ได้เสนอแนะแนวคิดเพิ่มเติมที่เป็นประโยชน์ เช่น การให้คำนิยามประเด็นหลักต่างๆ ของร่างยุทธศาสตร์ฯ ให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้น

โดยร่างแผนยุทธศาสตร์นี้แบ่งเป็นสามส่วน คือ

- ▶ ยุทธศาสตร์ป้องกันทั่วไป
- ▶ ยุทธศาสตร์การเพิ่มประสิทธิภาพของกระบวนการยุติธรรมทางอาญาในการตอบสนองต่อคดีความรุนแรงต่อเด็ก
- ▶ ยุทธศาสตร์การป้องกันและตอบสนองต่อปัญหาความรุนแรงต่อเด็กที่เกิดภายในกระบวนการยุติธรรม

ทั้งนี้ ร่างยุทธศาสตร์ดังกล่าวได้รับการรับรองจากคณะกรรมการว่าด้วยการป้องกันอาชญากรรมและยุติธรรมทางอาญา สมัยที่ 23 และจะนำเสนอต่อที่ประชุมสมัชชาสหประชาชาติเพื่อการรับรองในช่วงปลายปี

นับแต่นั้นมา สถาบันฯ จึงมุ่งมั่นในการพัฒนาแนวทางการแก้ปัญหาเรื่องเด็กในกระบวนการยุติธรรมมาโดยตลอด เพราะเล็งเห็นว่าเด็กถือเป็นกลุ่มเปราะบางและมักตกเป็นเหยื่อของความรุนแรงและอาชญากรรมในรูปแบบต่างๆ แม้กระทั่งเด็กที่เข้าสู่กระบวนการยุติธรรมก็สามารถเป็นเหยื่อของความรุนแรงได้เช่นกัน จึงได้พยายามกำหนดแนวทางตามร่างยุทธศาสตร์ดังกล่าว เพื่อแก้ปัญหาโดยจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายให้กับหน่วยงานปฏิบัติที่เกี่ยวข้องได้รับทราบเพื่อนำไปประยุกต์ใช้

นอกจากนี้ สถาบันฯ ยังเตรียมการจัดฝึกอบรมเกี่ยวกับการใช้ยุทธศาสตร์ต้นแบบและมาตรการในทางปฏิบัติว่าด้วยการยุติความรุนแรงต่อเด็กในสาขาการป้องกันอาชญากรรม และความยุติธรรมทางอาญาของสหประชาชาติ ในช่วงต้นเดือนพฤศจิกายน 2557 เพื่อเป็นการสนับสนุนและผลักดันให้เจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรมนานาชาติมีความเข้าใจ ทั้งในด้านข้อกฎหมายตามร่างข้อมติดังกล่าว รวมถึงตระหนักถึงความสำคัญในการแก้ปัญหาเรื่องความรุนแรงต่อเด็กอย่างเป็นรูปธรรม

การค้ามนุษย์
Human Trafficking

สถาบันฯ ให้ความสำคัญกับปัญหาด้านการค้ามนุษย์และการลักลอบเข้าเมือง โดยเฉพาะในประเด็นการเก็บรวบรวมข้อมูลที่มีอยู่อย่างกระจัดกระจายให้เป็นระบบและการผสมผสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เนื่องจากข้อมูลด้านการค้ามนุษย์ เช่น ข้อมูลของเหยื่อ ข้อมูลของผู้กระทำผิด ความสัมพันธ์ระหว่างเหยื่อกับผู้กระทำผิด และแนวโน้มของการค้ามนุษย์ มีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในการกำหนดนโยบายเพื่อปราบปรามและต่อต้านอาชญากรรมดังกล่าวได้อย่างมีประสิทธิภาพ

บทบาทของสถาบันฯ เกี่ยวกับการต่อต้านการค้ามนุษย์มีอยู่ด้วยกันสองส่วนหลักๆ คือ การบูรณาการข้อมูลสำหรับการเขียนรายงานด้านการดำเนินคดีค้ามนุษย์ ซึ่งประเทศไทยเสนอต่อสหรัฐอเมริกาเมื่อต้นปี พ.ศ. 2557 และการส่งเสริมประสิทธิภาพในการสืบสวนสอบสวนและดำเนินคดีค้ามนุษย์ รวมถึงยังมีกิจกรรมในการยกระดับความสัมพันธ์และการประสานงานระหว่างหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายของไทย ดังนี้

- ▶ ร่วมกับสำนักงานตำรวจแห่งชาติจัดประชุมทวิภาคีด้านการบังคับใช้กฎหมายระหว่างไทยและสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ ระหว่างวันที่ 4 - 7 สิงหาคม 2557 ณ จังหวัดภูเก็ต และกำหนดจัดอีกครั้ง ในช่วงเดือนตุลาคม 2557 ณ สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์
- ▶ ร่วมกับกรมสอบสวนคดีพิเศษจัดการประชุมทวิภาคีด้านการบังคับใช้กฎหมายระหว่างไทยและสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ระหว่างวันที่ 18 - 20 สิงหาคม 2557 ณ จังหวัดชลบุรี
- ▶ ร่วมกับสำนักงานกิจการและโครงการในพระดำริพระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา ศูนย์ต่อต้านการค้ามนุษย์ สำนักงานต่างประเทศ และสำนักงานอัยการสูงสุดจัดการสัมมนาเรื่อง “การพัฒนาศักยภาพอัยการเพื่อต่อต้านการค้ามนุษย์” ให้แก่พนักงานอัยการระดับอธิบดีและรองอธิบดีโดยจัดขึ้นระหว่างวันที่ 12 - 14 กันยายน 2557 ณ จังหวัดชลบุรี

บทบาทของสถาบันฯ เกี่ยวกับการต่อต้านการค้ามนุษย์ มีอยู่ด้วยกันสองส่วนหลักๆ คือ การบูรณาการข้อมูลสำหรับการเขียนรายงานด้านการดำเนินคดีค้ามนุษย์ และการส่งเสริมประสิทธิภาพในการสืบสวนสอบสวนและดำเนินคดีค้ามนุษย์

- ▶ ร่วมกับสำนักงานศาลยุติธรรม และสำนักงานว่าด้วยยาเสพติดและอาชญากรรมแห่งสหประชาชาติ (UNODC) จัดทำโครงการสัมมนาผู้พิพากษาระหว่างประเทศ ในเรื่องบทบาทของผู้พิพากษาในการต่อต้านการค้ามนุษย์ ระหว่างวันที่ 27 - 28 ตุลาคม 2557 ณ ประเทศอิสราเอล

ทั้งนี้ จากกิจกรรมดังกล่าวส่งผลให้เกิดเป็นรูปธรรม ดังนี้

- ▶ สนับสนุนให้มีการปรับปรุงรูปการเขียนรายงานในภาพรวม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในส่วนที่เกี่ยวกับการดำเนินคดีให้มีความชัดเจนมากขึ้น
- ▶ ส่งเสริมการประสานความร่วมมือกันอย่างใกล้ชิดยิ่งขึ้น ในหมู่ผู้รับผิดชอบระดับสูงและผู้เชี่ยวชาญในกระบวนการยุติธรรมของไทย ได้แก่ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ สำนักงานอัยการสูงสุด กรมสอบสวนคดีพิเศษ สำนักงานศาลยุติธรรม สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน สำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ รวมถึงกระทรวงแรงงาน

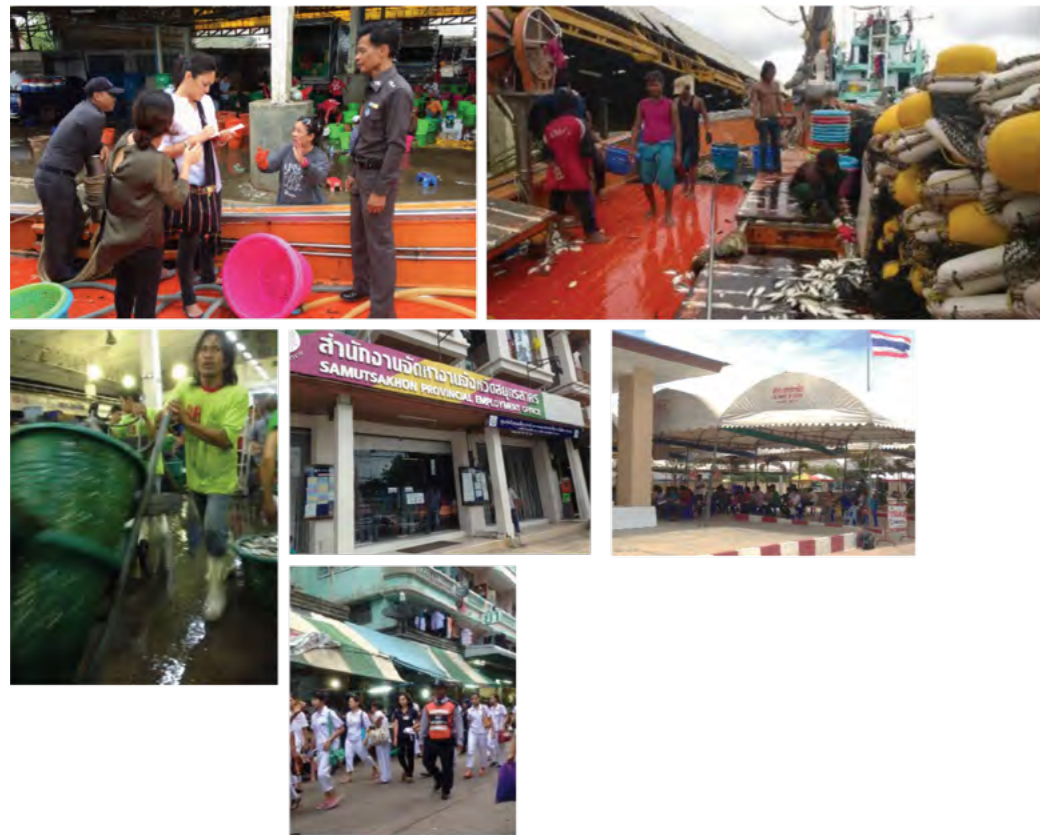
- ▶ กระชับความสัมพันธ์และประสานงานระหว่างหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายของไทยกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

นอกจากนี้ ยังได้แปลคำพิพากษาคดีค้ามนุษย์ที่น่าสนใจ ส่งให้กับ UNODC เพื่อสนับสนุนการจัดทำฐานข้อมูลด้านคดี ทางกฎหมาย (Case Law Database) รวมถึงดำเนินโครงการ นำร่องในการสำรวจและเก็บข้อมูลด้านการค้ามนุษย์ในประเทศไทย (Trafficking in Persons Data Collection: Pilot Study in Thailand) เพื่อนำวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพในการเก็บข้อมูลวิเคราะห์ถึงธรรมชาติ และขอบเขตของการค้ามนุษย์มาทดลองและพัฒนาให้ได้มาตรฐาน ทางวิชาการระหว่างประเทศสอดคล้องกับแนวทางของสหประชาชาติ โดยมีกำหนดกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญและผู้ปฏิบัติ ในกระบวนการยุติธรรมที่มีประสบการณ์เชิงลึกด้านการค้ามนุษย์ ในประเทศไทย รวมถึงผู้กระทำความผิด ซึ่งงานวิจัยดังกล่าว จะถูกตีพิมพ์เผยแพร่ใน UNODC Global Report on Trafficking in Person ต่อไป

นับเป็นอีกก้าวหนึ่งของสถาบันฯ ที่มีบทบาทสำคัญในการมุ่งเน้น การพัฒนางานและมุ่งสร้างภาคีเครือข่ายในการสนับสนุนหน่วยงาน ในกระบวนการยุติธรรมเพื่อป้องกันและต่อต้านการค้ามนุษย์ อย่างเป็นรูปธรรม

การเตรียมการจัดการประชุมสหประชาชาติ ว่าด้วยการป้องกันอาชญากรรมและความยุติธรรมทางอาญา สมัยที่ 13

การประชุมสหประชาชาติว่าด้วยการป้องกันอาชญากรรม และความยุติธรรมทางอาญา (United Nations Congress on Crime Prevention and Criminal Justice) มีกำหนดจัด ประชุมทุก 5 ปี นับตั้งแต่ปี ค.ศ. 1955 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ เป็นเวทีในการแลกเปลี่ยนข้อมูลความรู้ สภาพปัญหา กำหนด ทิศทางและนโยบายและแนวทางการปฏิบัติที่ดีเกี่ยวกับการ ป้องกันอาชญากรรมและกระบวนการยุติธรรมทางอาญา เป็นการชุมนุมกันของผู้กำหนดนโยบาย ผู้เชี่ยวชาญทางวิชาการ และภาคประชาสังคม เพื่อพัฒนาความร่วมมือในประเด็น ดังกล่าว ที่มีมิติภายในประเทศและมิติประเทศ โดยที่ประเทศ สมาชิกองค์การสหประชาชาติจะผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนกัน เพื่อเป็นเจ้าภาพ

สำหรับในปีนี้ ที่ประชุมสมัชชาสหประชาชาติ (General Assembly) ได้มีข้อมติที่ 65/230 รับรองข้อเสนอของรัฐบาล กาตาร์ ในการเสนอการเป็นเจ้าภาพจัดการประชุมสหประชาชาติ ว่าด้วยการป้องกันอาชญากรรมและความยุติธรรมทางอาญา สมัยที่ 13 ระหว่างวันที่ 12-19 เมษายน 2558 ณ กรุงโดฮา รัฐกาตาร์ โดยมีหัวข้อหลักของการประชุมครั้งนี้ คือ “Integrating Crime Prevention and Criminal Justice into the Wider United Nations Agenda to Address Social and Economic Challenges and to Promote the Rule of Law at National and International Levels, and Public Participation”

ในปี พ.ศ. 2548 ประเทศไทยได้รับเลือกให้เป็นเจ้าภาพ จัดการประชุมสหประชาชาติว่าด้วยการป้องกันอาชญากรรม และความยุติธรรมทางอาญา สมัยที่ 11 โดยกระทรวงยุติธรรม ร่วมกับสำนักงานอัยการสูงสุดรับผิดชอบการเตรียมการ ด้านพิธีการและสารัตถะ ซึ่งดำเนินการประสบผลสำเร็จ เป็นอย่างดี มีเข้าร่วมจากประเทศต่างๆ ส่วนหนึ่งพอใจใน การเป็นเจ้าภาพของประเทศไทย และมีมติของที่ประชุมครั้งนั้น ซึ่งเรียกว่า **ปฏิญญากรุงเทพ (Bangkok Declaration)** มีเนื้อหาซึ่งเป็นประโยชน์ในการกำหนดแนวนโยบาย ทางด้านการป้องกันอาชญากรรมและสร้างความร่วมมือ ด้านกระบวนการยุติธรรมทางอาญาระหว่างประเทศต่อมา

จากความสำเร็จของประเทศไทยที่เคยเป็นเจ้าภาพจัดการ ประชุมดังกล่าว ประกอบกับความสัมพันธ์อันดีระหว่างประเทศไทย และรัฐกาตาร์ สถาบันฯ จึงได้จัดโครงการและกิจกรรมเพื่อ สนับสนุนในรายละเอียดด้านสารัตถะในการเป็นเจ้าภาพ การประชุมและช่วยเตรียมความพร้อมในการเจรจาร่าง ปฏิญญาโดฮา (Doha Declaration) แก่ผู้แทนรัฐกาตาร์ ให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย ประกอบด้วยการประชุม เชิงปฏิบัติการในประเทศไทย 3 ครั้ง ระหว่างวันที่ 23 กุมภาพันธ์ - 1 มีนาคม 2556 วันที่ 18 - 20 มกราคม 2557 และ วันที่ 30 - 31 ตุลาคม 2557 รวมทั้งยังส่งผู้แทนไปเข้าร่วมประชุม เตรียมการในลักษณะเดียวกัน ณ กรุงโดฮา รัฐกาตาร์ และ กรุงเวียนนา สาธารณรัฐออสเตรียอีกด้วย

นอกจากนี้ สถาบันฯ ยังมีบทบาทสำคัญในการประชุมเตรียมการระดับภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิก (Asia and Pacific Regional Preparatory Meeting for the Thirteenth United Nations Congress on Crime Prevention and Criminal Justice) ซึ่งจัดขึ้น ณ กรุงเทพมหานคร เพื่อพิจารณากำหนดทำที่ร่วมระดับภูมิภาคที่มีต่อหัวข้อการประชุมสหประชาชาติ โดยในระหว่างการประชุม คณะผู้แทนไทยได้ให้ความสำคัญกับประเด็นเรื่องอาชญากรรมข้ามชาติ โดยเฉพาะความเชื่อมโยงกับการลักลอบค้ายาเสพติดและอาชญากรรมที่มีกำไรสูงแต่มีความเสี่ยงต่อการถูกดำเนินคดีต่ำ การปกป้องพยานในคดีอาญา รวมถึงประเด็นเรื่องหลักนิติธรรมและสิทธิมนุษยชนศึกษาเป็นสำคัญ

อีกทั้ง ในการประชุมสมัยที่ 13 ในเดือนเมษายน 2558 ที่เจนีวา สถาบันฯ จะร่วมจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ หัวข้อที่ 1 ว่าด้วยเรื่อง "บทบาทของมาตรฐานและบรรทัดฐานของสหประชาชาติ ว่าด้วยการป้องกันอาชญากรรมและความยุติธรรมทางอาญา ในการสนับสนุนกระบวนการยุติธรรมที่มีประสิทธิภาพ ความเสมอภาคและเคารพต่อมนุษยธรรม รวมทั้งประสบการณ์ด้านการตอบสนองต่อความต้องการจำเพาะของผู้หญิงและเด็ก ในบริบทการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดและการกลับคืนสู่สังคมของผู้กระทำผิด"

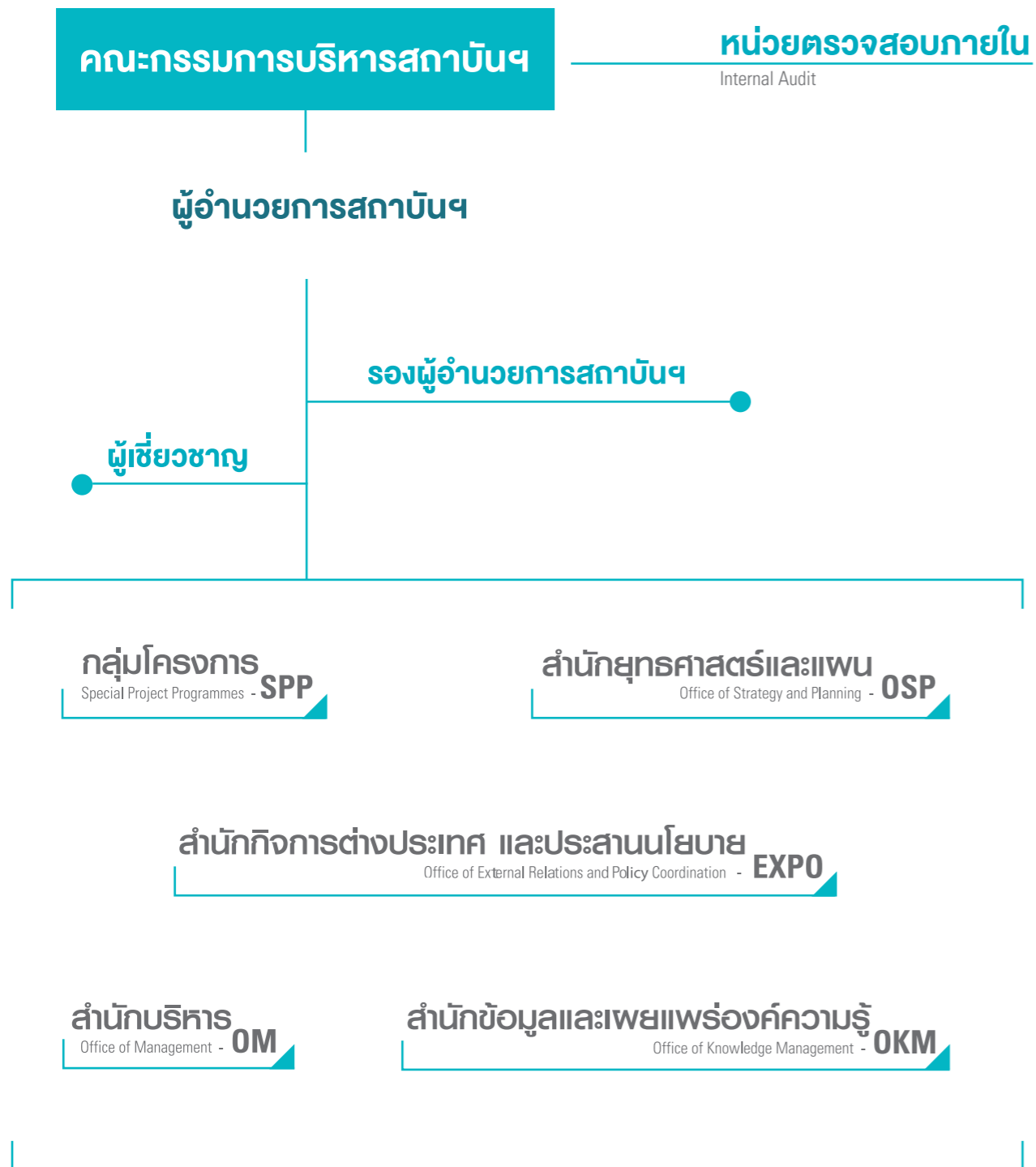
ซึ่งในส่วนของการเตรียมการนั้น สถาบันฯ ได้ส่งผู้แทนเข้าร่วมประชุม ณ สถาบันการป้องกันอาชญากรรมและการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิด

ของสหประชาชาติภาคพื้นเอเชียและตะวันออกไกล (UNAFEI) กรุงโตเกียว ประเทศญี่ปุ่น ระหว่างวันที่ 11 -13 มิถุนายน 2557 และการประชุม ณ สำนักงานสถาบันราอูล วอลเลนเบิร์ก (Raoul Wallenberg Institute - RWI) เมืองลุนด์ ประเทศสวีเดน วันที่ 23 ตุลาคม 2557 ซึ่งสถาบันฯ ได้ร่วมแลกเปลี่ยนข้อมูลกับหน่วยงานผู้จัด และเครือข่ายสถาบันสมทบแห่งสหประชาชาติ (PNIs) ร่วมพิจารณาขอบเขตเนื้อหาและรายชื่อวิทยากรที่เหมาะสมในแต่ละหัวข้อ ทั้งนี้ พระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา ทรงรับคำกราบทูลเชิญเพื่อกล่าวปาฐกถาพิเศษ ในฐานะ Keynote Speaker และ ดร.กิตติพงษ์ กิตยารักษ์ ได้รับเชิญเป็นวิทยากรในการบรรยายในหัวข้อผู้ต้องขังหญิงในเรือนจำ โดยเน้นประสบการณ์และแนวปฏิบัติที่ดีของไทย ถือเป็นโอกาสในการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงาน PNIs อื่นๆ ด้วย

ยิ่งไปกว่านั้น สถาบันฯ ยังมีแผนที่จะจัดกิจกรรมคู่ขนาน (Ancillary Meeting) ในหัวข้อด้านกระบวนการยุติธรรมและการป้องกันอาชญากรรมทางอาญา รวมถึงการจัดนิทรรศการแนะนำและนำเสนอผลงานของสถาบันฯ ในธีมเกี่ยวกับหลักนิติธรรมในบริบทของกระบวนการยุติธรรมและการป้องกันอาชญากรรมทางอาญา ที่สอดคล้องกับหัวข้อหลักของการประชุม สมัยที่ 13 ซึ่งจะมีส่วนช่วยต่อยุทธศาสตร์ของสถาบันฯ ในเวทีนี้ได้เป็นอย่างดี

โครงสร้างการบริหารงาน Organizational Structure

โครงสร้างสถาบันฯ

คณะกรรมการบริหาร ประธานกรรมการ

ศาสตราจารย์พิเศษ ชัยเกษม นิตสิริ
เมษายน 2556 - มิถุนายน 2556

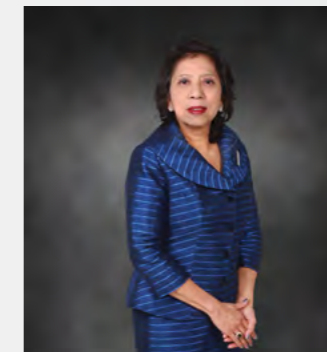

ดร. กิตติพงษ์ กิตยารักษ์
มิถุนายน 2556 - กรกฎาคม 2557

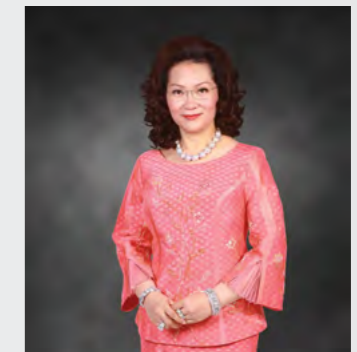

นายตระกูล วิบงนิยากค
มิถุนายน 2557 - ปัจจุบัน

กรรมการ ผู้ทรงคุณวุฒิ

คุณหญิงลักขณาจันทร์ เลหาพันธ์ุ์

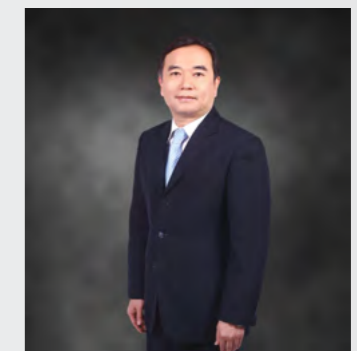
คุณหญิงปัทมา ลีสวัสดิ์ตระกูล

นายรอยล จิตรดอน

นายวิทยา สุริยะวงค์

ศาสตราจารย์ ดร. สุรศักดิ์ ลิขสิทธิ์วัฒนกุล

กรรมการโดยตำแหน่ง

อัยการสูงสุด

นายจุลสิงห์ วสันตสิงห์
มกราคม 2555 - กันยายน 2556

นายอรรถพล ไทญสว่าง
ตุลาคม 2556 - มิถุนายน 2557

นายตระกูล วิจิตรนิยภาค
มิถุนายน 2557 - ปัจจุบัน

เลขาธิการศาลยุติธรรม

นายวิรัช ชินวินิจกุล
ตุลาคม 2552 - กันยายน 2556

นายภัทรศักดิ์ วรรณไธสง
ตุลาคม 2556 - ปัจจุบัน

ปลัดกระทรวง การต่างประเทศ

นายสีหศักดิ์ พวงเกตุแก้ว
มกราคม 2555 - ปัจจุบัน

ปลัดกระทรวง ยุติธรรม

ดร. กิตติพงษ์ กิตยารักษ์
มกราคม 2555 - ปัจจุบัน

ที่ปรึกษา

คณะกรรมการบริหารสถาบันฯ

นางกาญจนาภรณ์ สิวโรจน์
ตุลาคม 2555 - ปัจจุบัน

ศาสตราจารย์พิเศษ ดร.ทศพร ศิริสัมพันธ์
ตุลาคม 2555 - ปัจจุบัน

ศาสตราจารย์พิเศษ วิศิษฎ์ วิศิษฎ์สรอรรถ
ธันวาคม 2556 - ปัจจุบัน

ผู้อำนวยการสถาบันฯ

นายอดิศัย ภาณุพงศ์
ตุลาคม 2555 - ปัจจุบัน

รองผู้อำนวยการสถาบันฯ

(รักษาการ)

นายเน็กซ์ จิตสว่าง
ธันวาคม 2555 - ปัจจุบัน

ผู้อำนวยการสำนัก

EXPO สำนักกิจการต่างประเทศ
และประสานนโยบาย

นายวงศ์เทพ อรรถโก้วลวที
กันยายน 2555 - พฤษภาคม 2557

ดร. พิเศษ สอาดเย็น
กรกฎาคม 2557 - ปัจจุบัน

OM สำนักบริหาร

พันตำรวจตรี ธฤตวัน วนาพัทธ์
กันยายน 2555 - เมษายน 2557

นายวัลลภ นาคบัว
เมษายน 2557 - ปัจจุบัน

ผู้อำนวยการกลุ่มโครงการ

SPP โครงการส่งเสริม
และพัฒนาศักยภาพ
ต้นกล้าบัณฑิตธรรมภายในประเทศ

นายวิพล กิติทัศนสุธชัย
พฤศจิกายน 2556 - ปัจจุบัน

รายงานทางการเงิน Financial Report

สถาบันเพื่อการยุติธรรมแห่งประเทศไทย (องค์การมหาชน)
งบแสดงฐานะการเงิน
ณ วันที่ 30 กันยายน 2557

	หน่วย:บาท	
	2557	2556
สินทรัพย์		
สินทรัพย์หมุนเวียน		
เงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสด	156,537,283.99	281,644,743.98
รายได้ค้างรับ	0.00	393,353.44
ลูกหนี้เงินมัดจำ	0.00	1,270,684.80
ลูกหนี้ระยะสั้น	14,972,347.02	15,099,556.39
วัสดุคงเหลือ	284,578.71	416,542.44
สินทรัพย์หมุนเวียนอื่น	0.00	0.00
รวมสินทรัพย์หมุนเวียน	171,794,209.72	298,824,881.05
สินทรัพย์ไม่หมุนเวียน		
ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ (สุทธิ)	75,754,287.67	11,558,756.24
สินทรัพย์ไม่มีตัวตน (สุทธิ)	74,299.70	46,657.86
รวมสินทรัพย์ไม่หมุนเวียน	75,828,587.37	11,605,414.10
รวมสินทรัพย์	247,622,797.09	310,430,295.15

หมายเหตุ งบการเงินนี้อยู่ระหว่างการตรวจสอบจากสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน

สถาบันเพื่อการยุติธรรมแห่งประเทศไทย (องค์การมหาชน)
งบแสดงฐานะการเงิน
ณ วันที่ 30 กันยายน 2557

	หน่วย:บาท	
	2557	2556
หนี้สิน		
หนี้สินหมุนเวียน		
เจ้าหนี้ระยะสั้น	306,390.81	1,192,527.82
ค่าใช้จ่ายค้างจ่าย	0.00	113,501.35
เงินรับฝากอื่น	256,254.17	78,633.43
เงินประกันอื่น	497,132.80	377,079.00
หนี้สินหมุนเวียนอื่น	0.00	0.00
รวมหนี้สินหมุนเวียน	1,059,777.78	1,761,741.60
รวมหนี้สิน	1,059,777.78	1,761,741.60
สินทรัพย์สุทธิ	246,563,019.31	308,668,553.55
สินทรัพย์สุทธิ		
ทุน	98,962,500.00	98,962,500.00
รายได้สูง (ต่ำ) กว่าค่าใช้จ่ายสะสม	147,600,519.31	209,706,053.55
รวมสินทรัพย์สุทธิ	246,563,019.31	308,668,553.55

หมายเหตุ งบการเงินนี้อยู่ระหว่างการตรวจสอบจากสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน

สถาบันเพื่อการยุติธรรมแห่งประเทศไทย (องค์การมหาชน)
 งบแสดงผลการดำเนินงานทางการเงิน
 สำหรับปี สิ้นสุดวันที่ 30 กันยายน 2557

	หน่วย:บาท	
	2557	2556
รายได้จากการดำเนินงาน		
รายได้		
รายได้จากเงินอุดหนุน	109,087,500.00	274,824,699.23
รายได้อื่น	2,642,783.66	1,289,276.24
รวมรายได้	111,730,283.66	276,113,975.47
ค่าใช้จ่ายจากการดำเนินงาน		
ค่าใช้จ่ายบุคลากร	9,880,930.00	8,124,572.00
ค่าตอบแทน	11,660,310.00	0.00
ค่าใช้จ่ายในการฝึกอบรม	0.00	8,546,764.81
ค่าใช้จ่ายเดินทางไปราชการ	0.00	4,904,212.22
ค่าใช้สอย	134,223,409.90	0.00
ค่าวัสดุ	1,095,970.13	0.00
ค่าวัสดุและค่าใช้สอย	0.00	18,712,510.70
ค่าสาธารณูปโภค	1,590,704.99	670,656.38
ค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่าย	8,393,492.88	979,928.80
ค่าใช้จ่ายเงินอุดหนุน	6,991,000.00	24,469,282.91
ค่าใช้จ่ายอื่น	0.00	0.00
รวมค่าใช้จ่ายจากการดำเนินงาน	173,835,817.90	66,407,927.82
รายได้สูง (ต่ำ) กว่าค่าใช้จ่ายก่อนต้นทุนทางการเงิน	(62,105,534.24)	209,706,047.65
ต้นทุนทางการเงิน		
รายได้สูง (ต่ำ) กว่าค่าใช้จ่าย	(62,105,534.24)	209,706,047.65

หมายเหตุ งบการเงินนี้อยู่ระหว่างการตรวจสอบจากสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน

สถาบันเพื่อการยุติธรรมแห่งประเทศไทย (องค์การมหาชน)
 งบกระแสเงินสด
 สำหรับปี สิ้นสุดวันที่ 30 กันยายน 2557

	หน่วย:บาท	
	2557	2556
กระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงาน		
รายได้เงินอุดหนุน-ทุนประเดิม (ฝากธนาคาร)	0.00	98,962,500.00
รายได้สูง (ต่ำ) กว่าค่าใช้จ่ายสุทธิ	(62,252,543.24)	209,706,047.65
รายการปรับกระทบรายได้สูง (ต่ำ) กว่าค่าใช้จ่ายสุทธิเป็นเงินสดรับ (จ่าย) จากกิจกรรมดำเนินงาน		
บวก ค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่าย	7,413,564.08	979,928.80
เงินรับฝากอื่น	177,620.74	78,633.43
เงินประกันอื่น	120,053.80	377,079.00
เจ้าหนี้ระยะสั้น	(886,137.01)	1,192,527.82
ค่าใช้จ่ายค้างจ่าย	(113,501.35)	113,501.35
หัก ลูกหนี้เงินมัดจำ	1,270,684.80	(1,270,684.80)
ลูกหนี้ระยะสั้น	274,209.37	(15,099,556.39)
วัสดุคงเหลือ	131,963.73	(416,542.44)
รายได้ค้างรับ	393,353.44	(393,353.44)
เงินสดสุทธิได้มาจากกิจกรรมดำเนินงาน	(53,470,722.64)	294,230,080.98
กระแสเงินสดจากกิจกรรมลงทุน		
เงินสดจากการซื้อสินทรัพย์ถาวร (ครุภัณฑ์)	(71,636,737.35)	(12,585,342.90)
เงินสดสุทธิใช้ในกิจกรรมลงทุน	(71,636,737.35)	(12,585,342.90)
เงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสดเพิ่มขึ้น (ลดลง) สุทธิ	(125,107,459.99)	281,644,738.08
เงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสดคงเหลือ ณ วันต้นงวด	281,644,738.08	5.91
เงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสดคงเหลือ ณ วันปลายงวด	156,537,283.99	281,644,743.99

หมายเหตุ งบการเงินนี้อยู่ระหว่างการตรวจสอบจากสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน

รายงานการเข้าประชุมของคณะกรรมการบริหารสถาบันฯ

การกำหนดค่าตอบแทนคณะกรรมการ คณะอนุกรรมการ และคณะทำงาน

สถาบันฯ ได้กำหนดค่าตอบแทนคณะกรรมการบริหารสถาบันฯ คณะอนุกรรมการและคณะทำงานไว้อย่างชัดเจนและโปร่งใส เป็นไปตามแนวทางการบริหารองค์การมหาชนที่คณะรัฐมนตรีกำหนด โดยไม่มีการให้ผลประโยชน์ตอบแทนอื่นแก่คณะกรรมการบริหารสถาบันฯ เช่น โบนัส ฯลฯ ซึ่งมีรายละเอียดการกำหนดค่าเบี้ยประชุมคณะกรรมการ คณะอนุกรรมการ และคณะทำงานของสถาบันฯ ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การกำหนดค่าเบี้ยประชุมกรรมการ อนุกรรมการ และคณะทำงานของสถาบันฯ

ค่าเบี้ยประชุม	คณะกรรมการ				คณะอนุกรรมการ			คณะทำงาน
	ประธาน	กรรมการ	ที่ปรึกษา	ผู้ช่วยเลขานุการ	ประธานอนุกรรมการ	เลขานุการและผู้ช่วย	ต้องจ้างเกิน 2 สัปดาห์	(ตั้งโดยระเบียบที่สศค. และระเบียบจ้างที่ปรึกษาตามประกาศและมติคณะกรรมการ)
	15,000	12,000	12,000	8,000	7,500	6,000	6,000	2,000 กรรมการ

การเข้าประชุมของคณะกรรมการบริหารสถาบันฯ

สถาบันฯ มีการกำหนดวันประชุมคณะกรรมการบริหารสถาบันฯ ล่วงหน้าและนำเสนอให้ที่ประชุมรับทราบในการประชุมแต่ละครั้ง เพื่อให้คณะกรรมการและผู้บริหารจัดสรรเวลาเพื่อเข้าร่วมประชุมได้ ในปีงบประมาณ 2557 มีการประชุมคณะกรรมการบริหารสถาบันฯ รวมทั้งสิ้น 11 ครั้ง โดยมีการประชุมอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง และมีการจัดส่งเอกสารประกอบการประชุมล่วงหน้า เพื่อให้กรรมการทุกท่านได้พิจารณาเอกสารและข้อมูลก่อนในการประชุมแต่ละครั้งใช้เวลาประมาณ 3 ชั่วโมง โดยการประชุมทุกครั้ง คณะกรรมการบริหารสถาบันฯ สามารถเสนอความคิดเห็นได้อย่างเสรีและเปิดเผย และฝ่ายเลขานุการฯ ได้มีการจัดบันทึกรายงานการประชุมเป็นลายลักษณ์อักษร และจัดเก็บรายงานการประชุมที่ผ่านการรับรองของคณะกรรมการบริหารสถาบันฯ

สรุปการเข้าร่วมประชุมของคณะกรรมการดังนี้

กรรมการโดยตำแหน่ง	ครั้งที่											จำนวนที่เข้าประชุม	ร้อยละ	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11			
กรรมการโดยตำแหน่ง														
1. เลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรม														
นายภัทรศักดิ์ วรรณแสง	✓	✓		✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓	✓	11/11	100
นายสิทธิพงศ์ ตัญญาพงศ์ปรัชญ์ (ผู้แทน)			✓					✓						
2. อัยการสูงสุด														
นายอรรถพงศ์ ใหญ่สว่าง	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓						
นายตระกูล วินิจนัยภาค										✓	✓	✓	10/11	90.9
3. ปลัดกระทรวงยุติธรรม														
นายกิตติพงษ์ กิตยารักษ์	✓		✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓					
นายชาญเชาวน์ ไชยานุกิจ (รักษาการ)										✓	✓	✓	10/11	90.9
4. ปลัดกระทรวงการต่างประเทศ														
นางสาวพรประไพ กาญจนรินทร์ (ผู้แทน)	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	10/11	90.9
กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ														
5. นายรอยล จิตรดอน		✓	✓	✓				✓	✓	✓	✓	✓	8/11	72.7
6. นายวิทยา สุริยะวงศ์	✓	✓	✓	✓				✓	✓	✓	✓	✓	10/11	90.9
7. คุณหญิงปัทมา ลีสวัสดิ์ตระกูล	✓		✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓			✓	8/11	72.7
8. คุณหญิงลักษณาจันทร์ เลหาพันธุ์	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	11/11	100
9. ศ.ดร.สุรศักดิ์ ลิขสิทธิ์วัฒนกุล	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	11/11	100
10. ผู้อำนวยการสถาบันเพื่อการยุติธรรมแห่งประเทศไทย (กรรมการและเลขานุการ)														
รวมจำนวนกรรมการฯผู้เข้าร่วมประชุม	9/10	8/10	10/10	10/10	8/10	9/10	10/10	9/10	9/10	9/10	9/10	8/10		
ร้อยละ	90	80	100	100	80	90	100	90	90	90	90	80		

คณะผู้จัดทำ

นางสาวสุศดารักษ์ สุวรรณานนท์

นางสาวชมพูนุท ทองสุโชติ

นายพงษ์รัฐ ศรีหรั่งไพโรจน์

นางสาวชนกานต์ เพชรพลอย